

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

System of support for foster parents for a temporary period in the Czech Republic

System of support for foster parents for a temporary period in the Czech
Republic

Diplomová práce

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Ing. Pavel Novák, Ph.D.

Autor:

Iveta Fraňková

Praha 2025

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu PhDr. Mgr. Ing. Pavlu Novákovi, Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky a odborné vedení mé diplomové práce.

Dále děkuji všem respondentkám, které se zúčastnily výzkumu pro moji diplomovou práci a také své rodině, která mě při studiu podporovala.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci „Systém podpory pěstounů na přechodnou dobu v ČR“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

Jméno autora: Iveta Fraňková

Anotace:

Teoretická část této diplomové práce se soustředí na problematiku pěstounské péče na přechodnou dobu. Nejprve objasňuje základní terminologii, mapuje historický vývoj této formy náhradní péče o děti a poukazuje na její charakteristické rysy. Následně se věnuje jednotlivým krokům při zprostředkování a realizaci přechodné pěstounské péče. Teoretickou část uzavírá kapitola zaměřená na osoby vykonávající přechodnou pěstounskou péči a systém jejich podpory. Praktická část představuje výsledky kvalitativního výzkumného šetření, které bylo provedeno pomocí polostrukturovaných rozhovorů s aktivními přechodnými pěstouny.

Klíčová slova

Pěstounská péče na přechodnou dobu, přechodní pěstouni, podpora pěstounů, potřeby pěstounů, doprovázející organizace

Annotation

The theoretical part of this diploma thesis focuses on the issue of temporary foster care. First, it clarifies basic terminology, maps the historical development of this form of alternative child care, and highlights its characteristic features. Subsequently, it deals with individual steps in the mediation and implementation of temporary foster care. The theoretical part concludes with a chapter focused on persons performing temporary foster care and their support system. The practical part presents the results of qualitative research, which was conducted through semi-structured interviews with active temporary foster carers.

Keywords

Temporary foster care, temporary foster parents, foster care support, foster parents' needs, accompanying organizations

Obsah

Obsah	6
Seznam zkratk.....	8
Úvod	9
Teoretická část.....	11
1. Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	11
1.1. Historie pěstounské péče na přechodnou dobu	12
1.2. Specifika pěstounské péče na přechodnou dobu	14
2. Proces zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu.....	16
2.1. Podání žádosti	16
2.2. Odborné psychologické posouzení žadatelů	17
2.3. Přípravy žadatelů.....	18
2.4. Zařazení do evidence	21
3. Průběh pěstounské péče na přechodnou dobu	23
4. Pěstouni na přechodnou dobu.....	29
4.1. Práva a povinnosti přechodných pěstounů.....	31
5. Podpora pěstounů na přechodnou dobu	33
5.1. Finanční podpora pěstounů na přechodnou dobu	33
Odměna pěstouna	33
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	34
Příspěvek při převzetí dítěte.....	34
5.2. Odborná podpora pěstounů na přechodnou dobu	35
Doprovázení odbornou organizací.....	36
Vzdělávání pěstounů	39
Pomoc při péči o dítě	40
Psychologická, terapeutická a jiná podpora	40
Podpora při kontaktu dítěte s vlastní rodinou.....	41
Materiální podpora	41
Praktická část.....	43
6. Metodologie výzkumu	43
6.1. Metoda sběru dat	44
7. Cíl výzkumu a výzkumné otázky	45
7.1. Cíl výzkumu.....	45
7.2. Výzkumné otázky.....	45
8. Výběr a charakteristika respondentů.....	46

9. Průběh výzkumu	47
10. Analýza získaných dat	50
11. Vyhodnocení dat	52
Diskuze.....	56
Závěr	69
Seznam použité literatury	71
Přílohy.....	76
Abstrakt.....	77
Abstract	78

Seznam zkratk

CAN – Child Abuse and Neglect syndrome – syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

DO – Doprovázející organizace

FAS – Fetální alkoholový syndrom

IPOD – Individuální plán ochrany dítěte

NRP – Náhradní rodinná péče

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

PP – Pěstounská péče

PnÚPD – Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

PPPD – Pěstounská péče na přechodnou dobu

ZSPOD – Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí

Úvod

Milující rodina, ve které dítě zažívá pocit jistoty a bezpečí je pro jeho psychický vývoj klíčovým aspektem. Ne každé dítě však v takové rodině vyrůstá. Naštěstí existuje možnost náhradní rodinné péče, která se životu v běžné fungující rodině co nejvíce podobá.

Náhradní rodinná péče představuje klíčové řešení pro děti, které nemohou z různých důvodů vyrůst ve své původní rodině. Vytvoření láskyplného a bezpečného rodinného prostředí je zásadním faktorem pro zdravý vývoj každého dítěte. Bohužel existují situace, kdy se biologičtí rodiče nemohou, nechtějí nebo nedokáží o děti postarat. V takových případech má náhradní rodinná péče nezastupitelnou roli, jelikož umožňuje dětem vyrůst v bezpečném a podporujícím prostředí, které se co nejvíce podobá přirozenému rodinnému životu. Děti tak mohou v náhradních rodinách zažít běžné dětství a správně se rozvíjet.

Jednou z forem NRP je i pěstounská péče na přechodnou dobu. Představuje dočasné řešení pro ohrožené děti, které se ocitly v situaci, kdy nemohou žít se svými biologickými rodiči. Tuto formu péče poskytují speciálně vyškolení profesionálové tzv. pěstouni na přechodnou dobu. Zásadním prvkem při poskytování profesionální pěstounské péče na přechodnou dobu je propracovaný systém podpory pěstounů, který jim poskytuje nezbytnou komplexní pomoc a podporu pro řádný výkon jejich práce.

Tato diplomová práce si klade za cíl provést souhrnný rozbor současného systému podpory určeného pro pěstouny na přechodnou dobu, přičemž hlavní důraz je kladen na hodnocení jeho účinnosti z pohledu samotných pěstounů.

Teoretická část práce se věnuje vymezení pojmu PPPD a její historii. Dále profesionálním pěstounům, kteří tuto časově omezenou péči poskytují, a celkovému souboru podpůrných opatření a služeb, které jim pomáhají v jejich náročném poslání.

Výzkum v praktické části práce se pomocí analýzy polostrukturovaných rozhovorů s přechodnými pěstouny zaměřuje na zmapování existujících podpůrných mechanismů, určení prioritních oblastí, ve kterých přechodní pěstouni podporu nejvíce potřebují, a vyhodnocení jejich spokojenosti s poskytovanými službami. Součástí analýzy je také posouzení dosažitelnosti a komplexnosti nabízené podpory. Získané poznatky by měly poskytnout

ucelený obraz o funkčnosti současného podpůrného systému pro přechodné pěstouny a identifikaci pozitivních aspektů a případných nedostatků celého systému.

Teoretická část

1. Pěstounská péče na přechodnou dobu

Pěstounská péče na přechodnou dobu je upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v § 958-970 a v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a v právních předpisech o sociálním zabezpečení (Rychlík et al., 2018, s.21). Je to forma individuální rodinné péče o ohrožené děti, které nemohou ze zákonem stanovených důvodů zůstat ve své biologické rodině. Základní principy institutu PPPD vychází i z Úmluvy o právech dítěte (Česká rada dětí a mládeže, 2025).

Péče se poskytuje pouze na nezbytně nutnou dobu v domácnosti pěstounů a umožňuje dětem prožít přechodné krizové období v bezpečném rodinném prostředí namísto institucionální péče. Díky tomuto přístupu mohou děti i v této náročné životní situaci zažívat běžný rodinný život a zdravě se vyvíjet.

PPPD by měla pomoci dětem a mladým lidem překonat období, kdy se ocitnou mimo vlastní domov a rozhoduje se o jejich dalším osudu. Umožnit jim potřebnou diagnostiku a terapii s prognózou dalšího vývoje a rodičům poskytnout potřebný čas pro vyřešení jejich nepříznivé situace (Gabriel, 2008, s. 54).

Dle (MPSV,2023) je PPPD krizový institut, kdy profesionální pěstouni o děti pečují po dobu maximálně jednoho roku. O umístění dítěte do PPPD rozhoduje soud na základě iniciativy OSPOD. Péči o dítě zajišťuje odborně proškolená osoba, která byla krajským úřadem vyhodnocena jako způsobilá k poskytování PPPD. Přechodný pěstoun má právo na finanční podporu ve formě pěstounských dávek včetně odměny pěstouna. Zároveň musí aktivně spolupracovat jak s OSPOD, tak s doprovázející organizací. Biologický rodič je povinen platit soudem stanovené výživné, které zasílá Úřadu práce. Na pokrytí potřeb dítěte v PPPD je vyplácen příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

„Všichni aktéři postupují výhradně v souladu s platnou právní úpravou, zejména zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o sociálně právní ochraně dětí“), zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ve znění pozdějších předpisů. Stejně tak se řídí mezinárodními předpisy, zejména Úmluvou o právech dítěte“ (Barabaschová et al., 2014).

1.1. Historie pěstounské péče na přechodnou dobu

Historický vývoj PPPD v České republice prošel velkou změnou. Původně se pěstounství chápáno především jako dlouhodobé řešení. Změna nastala s přijetím zákona o sociálně-právní ochraně dětí, který umožnil vnímat pěstounskou péči i jako krátkodobé opatření. Přesto se však byla v naléhavých případech stále volila ústavní péče. Klíčovým milníkem byl rok 2006, kdy novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí oficiálně zavedla institut pěstounské péče na přechodnou dobu jako další variantu k ústavní péči. Hlavním záměrem tohoto přístupu bylo vytvořit dočasné rodinné zázemí pro děti, u kterých byl předpoklad, že se vrátí k původním rodičům nebo přejdou do jiného typu náhradní výchovy. Tento typ náhradní rodinné péče byl určen především pro zdravé děti, zejména ty nejmenší, nevyžadující speciální péči (Macela, 2019, s. 30-31).

Od přechodných pěstounů se očekávala nejen péče o svěřené děti, ale také aktivní spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí a biologickými rodiči. Významnou novinkou bylo zavedení možnosti svěřit dítě do péče předběžným opatřením soudu. Systém však obsahoval závažný nedostatek – pěstouni byli finančně ohodnoceni pouze v době, kdy pečovali o dítě. V období, kdy museli být připraveni kdykoliv přijmout další dítě, neměli zajištěný příjem. Tento faktor významně omezoval rozvoj této formy péče, neboť jen málo pěstounů si mohlo dovolit takto nejistou existenci (Tamtéž, s. 31).

Další velkou změnu v pěstounské péči na přechodnou dobu přinesla novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí platná od 1.1.2013, která PPPD upřednostňuje před ústavní péčí (Kukla et al., 2016, s. 250). Novela stanovila konkrétní podmínky pro její fungování, širší využití v praxi a upravila systém finanční podpory pro přechodné pěstouny. Zvýšil se také nárůst dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu (Pazlarová, 2016, s. 16-17).

V rámci sociálně-právní ochrany se nově poukazuje nejen na význam zájmu dítěte, ale také na význam rodičovství, rodinných vazeb a práva dítěte na výchovu v rodině, a to s přihlédnutím k celkovému sociálnímu kontextu. Hlavním smyslem přechodné pěstounské péče je poskytnout biologickým rodičům čas na zlepšení jejich situace, aby mohli znovu pečovat o své dítě, nebo umožnit nalezení jiné vhodné dlouhodobé péče. Jde tedy o přechodné opatření určené pro krizové situace. (Bubleová et al., 2013).

Novela zavedla nové nástroje a metody sociální práce, mezi které patří IPOD, dohoda o výkonu pěstounské péče a případová konference. Zvýšila se odměna pěstounů a stanovily se

změny ve zprostředkování náhradní rodinné péče. Přechodní pěstouni se stávají profesionály a jsou vedeni v evidenci na krajských úřadech (Sychrová, 2015, s. 36).

S intenzivnějším využíváním institutu přechodné pěstounské péče od roku 2013 se ale objevily i obavy o další osudu dětí. Tyto obavy byly podloženy negativními zkušenostmi ze zahraničí, kde děti často putovaly mezi mnoha rodinami, což bylo v rozporu s jejich potřebou stabilního zázemí. Česká republika však dokázala tento systém nastavit efektivněji. Velká většina dětí po ukončení přechodné pěstounské péče směřuje do trvalých řešení, a to k dlouhodobým pěstounům, osvojitelům nebo zpět k biologické rodině. Pouze minimum dětí (1-2 %) končí v ústavní péči. Za příznivými výsledky stojí především skutečnost, že do přechodné pěstounské péče jsou umisťovány zejména velmi malé děti, které mají největší šanci najít stálou rodinu. Tento poměrně nový institut přináší možnost krátkodobého rodinného zázemí, která dříve v systému náhradní péče chyběla (Pazlarová, 2016, s. 166-167).

Novelizace zákona s účinností od 1. 1. 2022 upravuje mimo jiné nárok na příspěvek při převzetí dítě i pro přechodné pěstouny. Součet těchto příspěvků nesmí být vyšší než 40 000 Kč za období 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Odměna přechodných pěstounů je navázána na minimální mzdu, a ne jako tomu bylo doposud, kdy jejich odměna činila 20 000,- Kč hrubého bez ohledu na to, kolik dětí v PPPD mají a jaký je jejich stupeň závislosti (MPSV, 2021).

Od 1.1.2025 vyšel v platnost pozměňovací návrh, kterým se uzákonil zákaz umisťování dětí do 3 let věku do ústavní péče. Výjimku tvoří sourozenecké skupiny a děti s vážným zdravotním postižením. Také se navýšila odměna pěstouna, která je vázána na minimální mzdu a je to 1,8 x měsíční minimální mzda.

Nejnovější statistiky k 31. 1. 2025 ukazují pozitivní trend v oblasti přechodné pěstounské péče. Počet aktivních pěstounských rodin se od poloviny měsíce navýšil z 774 na 786, což představuje přírůstek dvanácti nových rodin. Na území České republiky je momentálně k dispozici 64 pěstounských rodin připravených poskytnout přechodný domov dětem v nouzi (Budinpestoun, 2025)

1.2. Specifika pěstounské péče na přechodnou dobu

PPPD má svá určitá specifika, kterými se liší od dlouhodobé pěstounské péče. Jedná se především o její dočasný charakter a profesionální povahu.

Úspěšné vykonávání přechodné pěstounské péče vyžaduje mimořádné nasazení pěstounů i odborných pracovníků a neobejde se bez důkladného systému podpory. Specifickým rysem této formy péče je, že pěstouni prochází během několika měsíců procesy, které v běžné pěstounské péči trvají roky. Od prvního kontaktu s dítětem, přes vzájemné přizpůsobování a společné soužití, až po přípravu na rozloučení a následné zpracování odchodu dítěte. Přestože je jejich působení v životě dítěte časově omezené, má mimořádně silný význam (Pazlarová, 2016, s.167).

„O Svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu rozhoduje soud na návrh OSPOD usnesením o nařízení předběžného opatření. O návrhu na předběžné opatření musí soud rozhodnout bezodkladně, nejpozději do 24 hodin od jeho podání (§ 452 z. ř. s.). Předběžné opatření trvá 3 měsíce od jeho vykonatelnosti, pokud však bylo před uplynutím této doby zahájeno řízení ve věci samé (např. řízení ve věcech osvojení, o svěření dítěte zpět do péče rodičů, případně o umístění dítěte do pěstounské péče), trvá předběžné opatření až do doby, než se stane vykonatelným rozhodnutí, kterým se toto řízení končí.“ (Trnková, 2018. s. 90-91).

V soudní praxi se setkáváme s tím, že jakmile se vydá předběžné opatření, zahajuje se řízení o svěření dítěte do PPPD a dítě je pěstounům svěreno rozsudkem. Tento krok je nezbytný vzhledem k tomu, že řízení o před adopční péčí může začít až po skončení lhůty pro odvolání rodičovského souhlasu s osvojením. Bez tohoto postupu by nebylo možné dodržet tříměsíční lhůtu pro zahájení řízení ve věci samé. Soud je povinen každé tři měsíce přezkoumávat důvodnost pokračování přechodné pěstounské péče (Tamtéž, s. 91).

PPPD se označuje jako krizový institut. Předpokládá se, že po upravení rodinných poměrů se dítě bude navracet zpět do původní rodiny nebo půjde do osvojení. Nejčastěji se tato péče poskytuje dětem, o které se rodiče nemohou dočasně starat například z důvodu nemoci, výkonu trestu nebo odvykací léčby. Dále dětem, které se ocitly v krizové situaci a během přechodné péče se zjišťuje možnost návratu k rodičům nebo možnost jiné formy náhradní rodinné péče. Tato péče se uplatňuje také pro týrané, opuštěné a nalezené děti, kterým se hledá trvalé řešení a pro děti v procesu osvojení (Tamtéž, s. 90).

Standardní doba trvání pěstounské péče na přechodnou dobu je maximálně 1 rok. Zákon však stanovuje výjimky, kdy může být tato doba překročena. Jedná se o situaci, kdy „*jsou do pěstounské péče téhož pěstouna svěřeni sourozenci dítěte, kteří byli do této péče svěřeni později, ne však na dobu delší, než po kterou má trvat pěstounská péče u sourozence (nejdéle 1 rok), který byl do pěstounské péče na přechodnou dobu témuž pěstounovi svěřen jako*

poslední. Ve výjimečných případech, zvláště je-li zřejmé, že již probíhající kroky směřují ke svěřeni dítěte do dlouhodobé péče, lze dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu svěřit opětovně, čímž bude prolomena zásada trvání přechodné pěstounské péče maximálně 1 rok“ (MPSV, 2023).

V praxi se někdy mohou vyskytnout otázky, odkdy se rok v PPPD počítá. Podle Instrukce náměstkyně MPSV pro řízení, sekce sociální a rodinné politiky č. 1/2016 i podle vyšších soudů, které se touto otázkou zabývaly, se lhůta započítává zpravidla od vykonatelnosti předběžného opatření, kterým bylo dítě do PPPD předáno (Dobrá rodina, 2023).

Dalším specifikem PPPD je její profesionální povaha. Tato forma péče patří do zprostředkované pěstounské péče. Zájemce nejprve podstoupí přípravný kurz k přijetí dítěte do rodiny a poté posouzení krajským úřadem. Pokud krajský úřad posoudí zájemce úspěšně, je zájemce zařazen do evidence osob, které mohou PPPD vykonávat (Arnoldová, 2016, s. 258).

O zprostředkované pěstounské péči hovoříme tehdy, kdy krajský úřad zprostředkuje dítěti nejvhodnější osobu, která o něj může pečovat. Tato osoba nemá s dítětem žádný příbuzenský vztah. Po podání žádosti musí žadatelé projít posuzovacím procesem, který je zaměřen na jejich sociální zázemí, psychiku, zdravotní stav a výchovné schopnosti a procesem odborných příprav v délce 72 hodin (Rychlík et al., 2018, s. 31)

2. Proces zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu

Celý proces zprostředkování PPPD zahrnuje několik na sebe navazujících etap, které zahrnují podání žádosti o zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD, odborné posouzení žadatelů, jejich příprava, zařazení do evidence, uzavření dohody o výkonu PPPD a samotné přijetí dítěte.

2.1. Podání žádosti

Pokud se po důkladném zvážení svých možností a schopností zájemce pro tuto práci rozhodne, měl by zkontaktovat OSPOD obce s rozšířenou působností podle svého trvalého bydliště a domluvit si se sociální pracovnící informativní schůzku. Zde zájemci sociální pracovníce poskytne bližší informace a v případě potřeby i pomoc s vyplněním žádosti o zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Spolu s žádostí se dokládá i vyplněná příloha, ve které jsou kromě základních údajů (zaměstnání, rodinný stav, zdravotní stav) o žadateli/žadatelích uvedeny také údaje o společně posuzované osobě, kterou bývá zpravidla manžel nebo partner, pokud žije ve společné domácnosti s žadatelem, údaje o finančním stavu, o dětech, motivaci stát se přechodným pěstounem, údaje o bytové situaci, o bezúhonnosti a o osobách žijících ve společné domácnosti.

Dalšími požadovanými podklady mohou být fotografie, strukturovaný životopis, originál občanského průkazu nebo pasu k ověření totožnosti, zpráva praktického nebo odborného lékaře, originál oddacího listu, originál dokladu o registrovaném partnerství, originál úmrtního listu manžela/manželky, kopie rozvodového rozsudku, kopie rozsudku o úpravě poměrů k nezletilým dětem pro dobu po rozvodu, kopie dohody rodičů o úpravě výchovy nezletilých dětí jde-li o dítě či děti nesezdaných rodičů, informace o dětech, originál řidičského oprávnění, originál užívacího titulu k obývané nemovitosti, potvrzení výše příjmů nebo pobíraných dávek, exekuční titul, insolvenční návrh nebo usnesení o schválení oddlužení, výpis z Centrální evidence přestupků, rodokmen a vztahová mapa. Sociální pracovníce si také vyžádá opis z evidence Rejstříku trestů.

Pokud v domácnosti žadatele žijí další osoby nebo děti starší patnácti let, vyžádá si i jejich opis z evidence Rejstříku trestů (Město Ivančice, 2025).

Následuje sociální šetření v domácnosti žadatele, jehož cílem je vytvořit si o žadateli a jeho rodině komplexnější obraz, zjištění jeho sociálních, ekonomických poměrů a motivace. Sociální pracovnice se zaměřuje na bytové poměry, partnerský vztah, finanční situaci rodiny a její životní styl a také na očekávání a toleranci ke specifickým přijatého dítěte. V případě, že spolu s žadatelem žijí v domácnosti i nezletilé děti, provede s nimi sociální pracovnice pohovor. Na základě zjištěných skutečností je vypracována souhrnná zpráva pro odborné posouzení žadatelů krajským úřadem (Rychlík et al., 2018, s. 34).

2.2. Odborné psychologické posouzení žadatelů

Dalším krokem je odborné posouzení a absolvování odborných příprav. Krajský úřad žádost zaeviduje a po zkompletování spisové dokumentace zašle žadateli informativní dopis o průběhu procesu odborného posuzování a leták s informacemi o odborných přípravách.

Zájemce o NRP je osloven specializovaným psychologem, který spolupracuje s krajským úřadem. Odborník detailně zkoumá osobnostní profil žadatele, jeho psychický stav, výchovné předpoklady, rodinnou dynamiku a motivaci k přijetí dítěte. (Trnková, 2017, s. 19). Psychologické vyšetření podstupují i děti žadatele o PPPD, aby se zjistilo, zda jsou schopné nové dítě do rodiny přijmout a zároveň zda jsou schopné se vyrovnat s odchodem dítěte a přijetím dítěte dalšího. Je důležité, aby PPPD nenarušila psychiku biologických dětí a rodinné vztahy. Jak uvádí (zákon č. 359/1999 Sb.), „*Odborné posouzení pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče zahrnuje vyjádření dětí žadatele k přijetí osvojovaného dítěte nebo dítěte svěřovaného do pěstounské péče do rodiny, jsou-li takového vyjádření schopny s ohledem na jejich věk a rozumovou vyspělost a posouzení schopnosti dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny*“.

Psychologické vyšetření má za úkol odhalit případné psychické problémy žadatelů, které by bránily náhradní rodinné péči. Pokud se objeví závažné překážky, žadatelům nebude umožněno v přípravách pokračovat a budou z procesu vyřazeni. Závěry z psychologického vyšetření budou později použity při celkovém hodnocení, zda jsou žadatelé připraveni přijmout dítě do rodiny. Výsledky vyšetření, psycholog uvede v závěrečné písemné zprávě. Zde žadatele buď doporučí, nedoporučí nebo doporučí s podmínkou, kdy žadatele mohou pokračovat ve skupinových přípravách, ale podle podmínky se u nich monitoruje vývoj v dané oblasti (MPSV, 2009).

Na psychologický posudek navazují odborné přípravy žadatelů k přijetí dítěte do rodiny. Tyto přípravy jsou součástí odborného posouzení.

2.3. Přípravy žadatelů

Přípravy žadatelů o PPPD organizuje krajský úřad. Aby žadatelé mohli být zařazeni do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD, musí povinně tyto přípravy absolvovat. U přechodných pěstounů trvají přípravy 72 hodin. Dlouhodobí pěstouni prochází přípravami v délce pouze 48 hodin. U žadatelů, kteří již přípravy jednou absolvovali, může krajský úřad rozhodnout o jejich zkrácení (Pazlarová, 2016, s.35).

Pěstouni na přechodnou dobu mají zvýšenou hodinovou dotaci příprav pro náročnost a specifickou PPPD. Především se jedná o posouzení jejich schopnosti péče o děti se speciálními potřebami a schopnosti spolupráce s biologickou rodinou dítěte. (Trnková, 2018, s. 21).

Rozhodnutí stát se náhradním rodičem je velký životní krok, který vyžaduje důkladnou přípravu. Vzhledem k tomu, že děti přicházející do náhradních rodin si často prošly těžkými životními zkušenostmi a mají v sobě zakořeněná traumata a pocity nejistoty, je důležité, aby budoucí pěstouni získali potřebné znalosti a dovednosti pro péči o ně. Z tohoto důvodu zákon vyžaduje, aby žadatelé absolvovali specializované přípravy.

Tyto přípravné kurzy zajišťují různé organizace ve spolupráci s krajskými úřady. Forma školení se může lišit – některé organizace poskytují intenzivní víkendová setkání, jiné kratší kurzy v průběhu pracovního týdne (Dpobrá rodina, 2023, s.5).

Přípravy hrají klíčovou roli v procesu zprostředkování. Jsou významným prvkem jak pro žadatele, tak i pro posouzení jejich vhodnosti. Žadatelům poskytnou nezbytné informace důležité pro přijetí dítěte a jeho péči. Není výjimkou, že mnohdy změní svůj názor. Někteří žadatelé si na základě získaných informací mohou například uvědomit, že by zvládli péči o hendikepované dítě nebo dítě jiného etnika, i když si doposud mysleli, že nikoli. Nebo si upraví věkovou hranici pro přijaté dítě. Může se stát, že někteří žadatelé vzhledem k získaným poznatkům, od PPPD ustoupí. Přípravný proces má význam pro vyhodnocení způsobilosti žadatelů. Odborníci mohou pozorovat jejich reakce v různých situacích a komplexně vyhodnotit jejich předpoklady a připravenost stát se pěstouny (Pazlarová, 2016, s. 36).

„Přípravy osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny se zaměřují na sebepoznání žadatele, jeho rodinného systému a sociálních kontaktů, poznání a naplňování práv a potřeb

dítěte v náhradní rodinné péči, na osvojení si spolupráce s odborníky, komunikaci s dítětem a vhodný přístup k němu rozvíjející jeho schopnosti a zájmy a saturující jeho citové, vývojové, zdravotní, sociální a vzdělávací potřeby“ (Trnková, 2018, s. 21-22).

Pěstouni na přechodnou dobu dále trénují dovednosti potřebné ke spolupráci s rodinou dítěte a připravují se na jeho předání zpět do rodiny biologické nebo rodiny náhradní. Seznamují se také s pravidelným vyhodnocováním situace dítěte (Tamtéž, s.22).

Příprav, v případě PPPD, by se měli účastnit osoby v počtu maximálně 10 členů ve skupině. Přípravy se realizují individuální i skupinovou formou, kdy se v praxi tyto formy navzájem prolínají. V rámci skupinové formy se žadatelé seznámí s legislativou NRP, vývojem a potřebami dítěte i těch specifických, s právy dítěte, významem rodinných vazeb, podporou zájmů dítěte včetně jeho práva vyjádřit se k podstatným rozhodnutím a také s právy a povinnostmi rodičů a pěstounů. Individuální forma se uplatní při sebezpoznání žadatelů, jejich motivaci, v rámci rodinného systému a mapování očekávání přijatého dítěte a sociálních kontaktů (Pazlarová, 2016, s. 37).

Mezi programy, využívajícími se pro přípravy pěstounů je i program PRIDE (Parent Resources for Information, Development and Education – zdroje pro informování, rozvoj a vzdělávání rodičů). *„Program PRIDE vznikl v USA v roce 1993, kde se rozšířil v několika státech. Postupně se ale začal ujímat i mimo USA. V Evropě to konkrétně jsou Island, Norsko, Švédsko, Finsko, Dánsko, Nizozemsko, Estonsko, Ukrajina, Bulharsko, Maďarsko, Makedonie a sousední Polsko a Slovensko (zde od roku 2001). Není nijak překvapivé, že jednotlivé státy adaptují původní model na vlastní sociokulturní kontext a stávající rodinné a sociální politice dané země“ (Spolek PRIDE-CZ, nedatováno).*

Jde o ucelený systém, který se zaměřuje na všestrannou pomoc a rozvoj rodin poskytujících náhradní péči. Byl vytvořen na základě podmětů samotných náhradních rodičů, kteří do programu vložili své poznatky z praxe a představy o potřebné podpoře. Hlavním cílem programu je zvýšit úroveň služeb v oblasti náhradní rodinné péče tím, že se zavede jednotný a systematický postup při náboru, přípravě a vybírání budoucích náhradních rodičů. Program zahrnuje jak počáteční vzdělávání zájemců o NRP, tak jejich následné průběžné vzdělávání a odborný růst (Tamtéž, nedatováno).

(Pazlerová, 2016, s. 39) uvádí, že v roce 2012 se v Akčním plánu na ochranu práv dětí objevil návrh zavést PRIDE do českého systému. Důvodem bylo především to, že tehdejší

system přípravy pěstounů nebyl jednotný. Pracoviště měla vlastní přístupy, délku i obsah školení, což vedlo k velkým rozdílům v kvalitě přípravy budoucích pěstounů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí začalo zavádět změny v systému péče o ohrožené děti a realizovalo projekt Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti, který byl financován z prostředků Evropského sociálního fondu. V rámci jedné z aktivit tohoto projektu byla pořízena licence programu PRIDE. Počátek programu v České republice spadá do roku 2013, kdy začal proces jeho překládání do českého jazyka.

Zahraniční odborníci z Nizozemska a Srbska vyškolili první tuzemské lektory. Nejprve proběhlo ověřování programu v několika regionech. Roku 2014 byli připraveni čtyři klíčoví lektori oprávnění k dalšímu vzdělávání českých odborníků. Rok 2015 přinesl významný rozvoj. Bylo vyškolen přes 60 lektorů, uskutečnilo se více než 75 odborných příprav a zájem projevil deset krajů. Materiály PRIDE byly současně upraveny tak, aby lépe odpovídaly specifikům českého prostředí. Vznikly nové videoklipy a další změny, které přizpůsobily program českým podmínkám náhradní rodinné péče. V roce 2015 byl také založen Spolek PRIDE-CZ, který se věnuje šíření myšlenek programu PRIDE, podporuje lektory, pomáhá jim spolupracovat a celkově se snaží zlepšovat péči o ohrožené děti a jejich rodiny (Spolek PRIDE-CZ, nedatováno).

V programu je rozvíjeno především 5 kompetencí budoucích náhradních rodičů mezi které patří ochrana a péče o děti, naplňování vývojových potřeb dětí a řešení jejich opožděného vývoje, podpora vztahů dětí a jejich biologických rodin, pomoc dětem utvářet bezpečné vztahy na celý život a schopnost pracovat jako člen týmu. PRIDE obsahuje 14 kroků, které zahrnují například odborné přípravy, nábor potencionálních pěstounů, vyhodnocení místní situace a následnou podporu pěstounů. Jedná se tedy o celý proces zprostředkování (Pazlarová, 2016, s.38).

Podle programu PRIDE uskutečňuje přípravy i Dobrá rodina, o. p. s. Pěstouni na přechodnou dobu musí absolvovat přípravy v délce 72 hodin. Po dokončení 48hodinové PRIDE přípravy pokračují přechodní pěstouni speciálními přípravami v délce 24 hodin. Tato specializovaná část školení se soustředí na specifika PPPD a rozvíjí základní znalosti získané v předchozí části. Účastníci pracují s reálnými kazuistikami dětí. Mohou si tak prakticky představit celý proces od převzetí dítěte do péče, přes období péče o něj, až po jeho předání. Zabývají se také tím, jak si odpočinout a co je třeba zařídit mezi jednotlivou péčí o děti. Školení objasňuje role všech zúčastněných stran (krajského úřadu, OSPOD, doprovázející organizace, soudu i pěstounů) v různých fázích procesu. Aby pěstouni lépe porozuměli situacím, které se

mohou v PPPD objevit, jsou do programu zařazena praktická cvičení založená na osobním prožitku (Dobrá rodina, 2025).

Na přípravách se budoucí přechodní pěstouni seznámí například s tématy právního rámce PPPD, s rolí a kompetencemi pěstounů na přechodnou dobu, jejich právy a povinnostmi, s tím, jak spolupracovat s institucemi jako je OSPOD, soudy, lékaři, škola, s navázáním spolupráce s doprovázející organizací a uzavřením dohody o výkonu PP a také s tím, jaká je jim poskytována finanční podpora. V rámci psychologických témat budou pěstouni obeznámeni s traumaty u dětí a jejich dopady, s poruchou Attachmentu, vývojovou psychologií, s identitou dítěte a prací s biologickou rodinou. Naučí se řešit specifické situace, které můžou PPPD doprovázet. Jedná se o péči o novorozence, hendikepované děti, o děti s poruchami chování, péči o děti se syndromem CAN a FAS, o proces předávání dítěte z PPPD a regeneraci pěstounské rodiny. Osvojí si praktické dovednosti jako jsou krizová intervence, komunikační dovednosti, první pomoc nebo prevence syndromu vyhoření (Tamtéž, 2025).

2.4. Zařazení do evidence

Aby mohl být člověk zapsán do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD, musí nejprve projít odborným posouzením. To zjišťuje především jeho schopnost postarat se o dítě na omezenou dobu, včetně péče o novorozence. Po kladném vyhodnocení odborného posouzení je tato osoba zařazena do evidence krajského úřadu (RPP, nedatováno).

(Zákon č. 359/1999 Sb., §22) upravuje vedení evidence pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče krajským úřadem následovně:

„(1) Krajský úřad vede pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče evidenci dětí uvedených v § 19a odst. 1 (dále jen „evidence dětí“) a evidenci žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny (dále jen „evidence žadatelů“).

(2) Evidence dětí obsahuje

a) kopii spisové dokumentace podle § 21 odst. 4;

b) odborné posouzení podle § 27, je-li ho třeba s ohledem na

1. věk dítěte,

2. stanovisko odborného lékaře, nebo

3. jiné vážné skutečnosti;

c) vyjádření dítěte zajištěné krajským úřadem (§ 8 odst. 2);

d) další doklady potřebné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

(3) Evidence žadatelů obsahuje

a) kopii spisové dokumentace podle § 21 odst. 5,

b) odborné posouzení podle § 27,

c) další doklady potřebné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče“.

(6) Krajský úřad rozhoduje o zařazení žadatele do evidence žadatelů neprodleně po odborném posouzení žadatele podle § 27. Pokud krajský úřad v průběhu řízení zjistí závažné důvody, pro které nelze žadatele zařadit do evidence žadatelů, může rozhodnout o zamítnutí žádosti i před provedením odborného posouzení žadatele v rozsahu stanoveném v § 27. V rozhodnutí o zařazení žadatele do evidence žadatelů krajský úřad stanoví žadateli povinnost hlásit krajskému úřadu všechny změny rozhodné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče do 15 dnů ode dne jejich vzniku.

(10) Krajský úřad může zjistit kdykoliv v době, kdy je dítě vedeno v evidenci dětí nebo žadatel zařazen do evidence žadatelů, zda nedošlo ke změně skutečností rozhodných pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, zejména je oprávněn provést nové odborné posouzení dítěte nebo žadatele podle § 27.“

Krajský úřad je povinen předávat relevantní informace z evidence příslušným obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve své správní oblasti. Sdílené podklady zahrnují především rozhodnutí o zařazení žadatelů do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD a seznam aktivních pěstounů na přechodnou dobu ve kterém je uvedena adresa výkonu PPPD, osobní údaje pěstounů, specifikace dětí, které mohou pěstouni přijmout, kontaktní údaje na příslušný OSPOD a doprovázející organizaci a informace o případném přerušení nebo ukončení PPPD. MPSV pravidelně žádá aktualizované seznamy od krajských úřadů a Magistrátu hl. m. Prahy (MPSV, 2013).

„Zprostředkováním začíná vlastní proces zajišťování náhradní rodinné péče pro dítě, který zaručuje dětem i žadatelům potřebnou právní jistotu a odpovídající ochranu jejich oprávněných zájmů.“ (MPSV, 2023).

Pokud pěstoun na přechodnou dobu momentálně neposkytuje péči žádnému dítěti, nevyužívá období odpočinku po předchozí péči, nemá pozastavenou činnost ani není nemocný, očekává se od něj pohotovost k okamžitému přijetí dítěte v případě potřeby (jihomoravský kraj, 2022).

3. Průběh pěstounské péče na přechodnou dobu

Jakmile jsou pěstouni zařazeni do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD, začíná jim období pohotovosti, kdy čekají na telefonát s informacemi o dítěti, které budou přebírat do své péče.

Po schválení žádosti krajským úřadem se žadatel oficiálně stanete pěstounem na přechodnou dobu a musí si na úřadu práce podat žádost o dávku pěstounské péče tzv. odměnu pěstouna. Dále si pěstoun musí zajistit organizaci ve svém kraji, která má oprávnění k doprovázení pěstounů a uzavřít s ní dohodu, popřípadě vyřešit ukončení nebo přerušování dosavadního zaměstnání kvůli nástupu do pěstounské péče (Dobrá rodina, 2025, s. 6).

Klíčovým aspektem PPPD je bezodkladné zprostředkování rodinného prostředí pro dítě. Pěstouni proto musí být neustále psychicky i v praktické oblasti připraveni na přijetí dítěte. Tento vysoký nárok na ně spočívá i v předpokladu, že by teoreticky přechodní pěstouni měli být schopni přijmout jakékoliv dítě ve věku 0-18 let. Často se však přihlíží k věkovým preferencím pěstounů. Ještě před tím, než začnou o dítě pečovat, měli by mít přechodní pěstouni zajištěného pediatra. Těsně před převzetím dítěte do péče by pěstouni měli dostat informace o jeho zdravotním stavu, omezeních a prognóze. O traumatech, která by se mohla projevit v chování dítěte, aby pěstouni mohli včas a adekvátně na tyto situace reagovat. Jakékoliv informace o předchozím životě dítěte, i ty zdánlivě nepodstatné, mohou hrát důležitou roli v tom, jak dobře si zvykne na nové prostředí a pěstouny (Pazlarová, 2016, s. 164).

Dítě, které bylo přechodným pěstounům svěřeno, si osobně přebírají na místě, na kterém se domluvili s pracovníkem OSPODu dítěte nebo soudním vykonavatelem. Pokud si pro dítě jedou přímo do porodnice, měli by mít svůj občanský průkaz, usnesení o předběžném opatření, kterým jim bylo dítě svěřeno do péče nebo rozhodnutí MHMP o zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD, dále přibližně dvě dávky umělého mléka, lahvičku a převařenou vodu, přebalovací potřeby, oblečení pro miminko, autosedačku nebo kočárek, kontakt na pediatra, zařízení pro pořízení fotografií a hračku, kterou si dítě odnese, až bude od přechodných pěstounů odcházet do následné péče (MHMP, 2022).

Při poskytování PPPD je klíčové nezapomínat na dočasnost této péče. Pěstoun by měl mít přehled o tom, co se děje a jaké budou další postupy. Úspěchem je připravit dítě na bezproblémový přechod do nové rodiny. O tom, kam dítě půjde, nerozhodují pěstouni, tato pravomoc náleží výhradně úřadům a soudu (Dobrá rodina, 2025, s. 6-7). Je důležité komunikovat o pěstounské péči se všemi příbuznými, protože jejich podpora je důležitá pro vytvoření harmonického zázemí.

Podle (Pazlarové, 2016, s.162) by si přechodní pěstouni měli dát pozor na to, jaké informace a v jaké míře o dítěti sdělují, protože u přechodné pěstounské péče platí přísnější pravidla pro zacházení s osobními údaji a soukromými informacemi o dítěti než u dlouhodobé pěstounské péče. Pěstouni učí dítě, jak se vyrovnat s nevhodnými otázkami okolí a zásahy do soukromí dítěte. Cílem těchto postupů je ochránit soukromí a bezpečí dítěte. Neuvážené sdílení citlivých informací by mohlo mít v budoucnosti negativní dopad na dítě i jeho rodinu.

Zásadní význam v PPPD má pravidelné dokumentování života dítěte u přechodných pěstounů. Ať už se jedná o pořizování fotografií, natáčení videí nebo například psaní deníku. Všechny tyto záznamy pomohou s utvářením identity dítěte, které bude znát svoji historii. Nejmenším dětem se do kufříku dávají například čepička z porodnice, první dupačky, dudlík nebo jejich oblíbená hračka. Tento kufřík předávají přechodní pěstouni novým rodičům dítěte nebo jiným osobám, které o dítě budou pečovat.

Po převzetí dítěte do péče by s ním pěstouni měli navštívit do 2 dnů pediatra. Je také třeba absolvovat s dítětem veškerá doporučená vyšetření. Pěstouni musí dítěti poskytovat nepřetržitou péči a věnovat mu stálou pozornost. Musí reagovat na jeho potřeby a utvářet stabilní prostředí pro jeho zdravý vývoj. Klíčové je všimnout si, které věci má dítě rádo (hračky, oblečení), jelikož mu mohou pomoci při přechodu do nové rodiny (Dobrá rodina, 2025, s. 7-8).

Přechodní pěstouni se při své práci setkávají s několika typickými skupinami dětí. Patří sem novorozenci, děti minoritního etnika, děti se syndromem CAN, děti se syndromem FAS, děti s poruchami attachmentu, děti s vývojovými traumaty a děti se zdravotním znevýhodněním.

Syndrom CAN zahrnuje fyzické týrání, psychické týrání, sexuální zneužívání a zanedbávání. Zanedbávání představuje komplexní problém, který zahrnuje nedostatečnou péči v několika rovinách. Jedná se o nedostatky v sociální oblasti, zdravotní péči a ekonomickém zabezpečení dítěte. Současně sem patří i neuspokojování psychických potřeb, citové strádání a

nedostatečná vzdělávací stimulace, vedoucí k deprivaci. V každém případě jde o stav, kdy je dítě vystaveno nedostatku klíčových podnětů potřebných pro jeho zdravý tělesný i psychický vývoj, ať už krátkodobě nebo dlouhodobě (Mydlíková et al., 2021, s. 18). Podle (Langmeiera a Matějčka, 2023, s. 27) „*psychická deprivace, jak ji rozumíme, je už osobitým, individuálním opracováním podnětového ochuzení, k němuž dospělo dítě v deprivaci situaci – je psychickým stavem*“.

V souvislosti se syndromem CAN se setkáváme s pojmem komplexní vývojové trauma. Zde bylo dítě opakovaně a dlouhodobě vystaveno traumatickým událostem způsobeným zanedbáváním, zneužíváním nebo týráním od rodičů v době citlivé pro jeho další vývoj. Poruchy vztahové vazby jsou v tomto kontextu vnímány jako jeden z důsledků komplexního vývojového traumatu (Rychlik, 2018, s. 203).

Podle (Pemová a Ptáček, 2016, s. 33) je důležité při definování zanedbávání přihlížet k věku dítěte. Čím mladší dítě je, tím mohou být důsledky zanedbávání pro jeho život ohrožující. Dále je nutné přihlížet k závažnosti zanedbávání a délce jeho trvání. Při hodnocení zanedbávání je třeba brát v úvahu, že na rozdíl od fyzického týrání nebo sexuálního zneužívání je často obtížné jasně rozlišit mezi adekvátní a neadekvátní péčí o dítě, a proto je nutné pečlivě posoudit celkový kontext života rodiny.

Do PPPD se dostávají i děti matek závislých na návykových látkách. Tyto matky nechodí na pravidelné gynekologické prohlídky a o své nenarozené dítě často neprojevují zájem. Jak uvádí (Matějček in Vágnerová, 2021, s. 43) způsob, jakým matka vnímá a prožívá své nenarozené dítě, má významný vliv na vzájemný vztah. Její emoční nastavení a míra pozornosti věnovaná plodu se může přenášet i na dítě v děloze. U nechtěných těhotenství dochází častěji k samovolným potratům než u těhotenství chtěných.

Užívání drog během těhotenství má negativní vliv na vývoj plodu. U nelegálních drog se jedná zejména o častější potratovost, poškození mozku, poruchy učení a soustředění a o abstinční syndrom novorozence. Mezi negativní důsledky pro zdraví a vývoj dítěte, při zneužívání nikotinu a alkoholu v těhotenství patří, ADHD, vývojové a imunitní obtíže, FAS, mentální retardace, emoční poruchy a orgánové nebo funkční poškození dítěte (Pemová a Ptáček, 2016, s. 111).

Děti s diagnostikovaným syndromem FAS se rodí s podváhou a vyskytuje se u nich růstová porucha. Trpí poruchou centrální nervové soustavy, vyskytuje se mentální retardace nebo vývojová porucha. Abnormality u dětí trpících FAS se projevují také poruchou řeči, jemné motoriky, prostorově vizuální dovednosti, poruchou učení a sociálního chování. U tohoto syndromu se vyskytují typické rysy jako jsou mikrocefalie, spadlé vnější koutky očí, široký kořen nosu a vyhlazené philtrum (svislá středová brázda mezi nosem a horním rtem). Děti s FAS trpí špatným zrakem, ztrátou sluchu, rozštěpem patra, tříselnou kýlou, svalovou slabostí, skoliózou, poruchami ledvin a srdečními vadami (Michalowski, 2016, s. 15–19).

V PPPD se setkáváme s dětmi, které trpí poruchou attachmentu neboli poruchou vztahové vazby. Takové děti byly diagnostikovány například pro ADHD nebo poruchy soustředění, ale podíváme-li se do jejich rodinné anamnézy, můžeme vidět výskyt raného nebo vývojového traumatu s následky stresu. Tyto děti o sobě velmi pochybují. Myslí si, že nemají právo na lásku, jsou bezcenné a k ničemu, protože je o opaku nebyly v raném vývoji ujištěni matkou. K potlačení těchto pocitů a zranitelnosti, využívají děti naučené strategie. Mívají záchvaty vzteku, strachu, deprese, marnosti, smutku a snaží se ovládat své okolí manipulací. Často se bojí navázat hluboké vztahy, aby se necítily znovu zraněné. Zdravé rodinné prostředí, které poskytuje stabilní citové vazby, bezpečí a vřelost, je klíčem k uzdravení ran způsobených poruchou attachmentu. Pro úspěšné náhradní rodičovství je však nezbytné přijmout fakt, že jde o specifickou formu rodičovství, která klade na pečující osoby větší nároky než běžné rodičovství, jak v oblasti znalostí a dovedností, tak v přístupu k dítěti (Rychlík, 2018, s. 230).

Péče o děti s poruchou attachmentu a komplexním vývojovým traumatem vyžaduje specifické znalosti a přístup. Přejícní pěstouni musí chápat povahu těchto obtíží a ovládat speciální techniky pro zklidnění dítěte, vytvoření bezpečného prostoru a celkově terapeutický přístup. Běžné výchovné metody u těchto dětí často selhávají nebo mohou situaci dokonce zhoršit.

Každodenní péče je pro pěstouny velmi náročná, proto je důležitá podpora ze strany zkušeného doprovázejícího pracovníka, který může poskytnout rady nebo zprostředkovat odbornou pomoc. Pro pěstouny je také nezbytné průběžné vzdělávání v oblasti terapeutického rodičovství (Tamtéž, s.161).

Terapeutické rodičovství se soustředí na přeměnu negativního vnímání světa dítěte na pozitivní pohled. Zásadní je vytvoření pevného citového pouta mezi dítětem a pečující osobou. Tento přístup cíleně učí děti novým, konstruktivním způsobům chování a komunikace, pomáhá jim zvládat konflikty bez agrese a rozvíjí chybějící dovednosti (Sychrová, 2015, s. 73).

Vztahová vazba je základem pro učení se dobrému chování. Výchova, která je založená na teorii attachmentu přijímá dítě bezpodmínečně takové, jaké je a dítě cítí, že je milované za všech okolností. To dítěti poskytuje silný pocit bezpečí a důvěry (Hughes, 2017, s. 21).

Pěstouni na přechodnou dobu pečují i o děti se zdravotním postižením. S výjimkou případů vyžadujících trvalou lékařskou péči by děti se zdravotním postižením měly mít možnost vyrůstat v rodinném prostředí, a nikoliv v ústavu. Jejich specifické potřeby vyžadují individuální přístup, který jim ústavní zařízení nemohou poskytnout. Pro jejich optimální vývoj je klíčové citové zázemí, které jim pomáhá lépe zvládat jejich zdravotní omezení. Stimulující rodinné prostředí prokazatelně vede k lepším vývojovým výsledkům než institucionální péče (Trnková, 2017, s. 94).

Základním rysem pěstounské péče na přechodnou dobu je její časová omezenost. I když všichni zúčastnění s tímto faktem počítají, moment loučení je vždy emočně náročný. Pečlivé naplánování a citlivé provedení přechodu dítěte může tento proces významně ulehčit. Nejmenší děti jsou připravovány na odchod k budoucím pečujícím osobám formou postupného předávání péče, aby si dítě na novou pečující osobu zvyklo v běžných denních činnostech a nový pečovatel se seznámil s potřebami, rituály a limity dítěte. Starší děti potřebují být pravdivě a průběžně informovány o své situaci. Měly by rozumět tomu, že o jejich dalším směřování rozhoduje soud, nikoliv pěstouni. Je důležité vytvořit prostor pro to, aby mohly vyjádřit své představy a obavy týkající se budoucnosti. Bez ohledu na věk dítěte je nezbytné naplánovat postupné předání z PPPD (Pazlarová, 2016, s.165).

Dítě se z PPPD může vrátit zpět do péče rodiče, kterému bylo odebráno nebo do péče rodiče druhého. Dítě může být svěřeno do péče osob z okruhu své původní rodiny. Nejčastěji to bývají prarodiče, tety, strýcové nebo osoby rodině či dítěti blízké. Dítěti bývá zprostředkována pěstounská péče nebo osvojení v ČR či zahraničí. Někdy může být dítě osvojeno i bez zprostředkování. Dítě se může z PPPD předat do ústavní péče, zletit nebo se může vrátit do země původu rodičů (Dobrá rodina, 2023, s. 13).

Po předání dítěte z PPPD mají pěstouni nárok na dovolenou, pro regeneraci jejich i celé rodiny, než přijmou do své péče další dítě. Délka dovolené není zákonem stanovena. Pěstouni se na délce dovolené domlouvají se svým krajem.

4. Pěstouni na přechodnou dobu

Stát se pěstounem na přechodnou dobu vyžaduje důkladné zvážení všech aspektů této péče. PPPD, jako profesionální péče, je poskytována 24 hodin denně a pěstounům náleží odměna pěstouna, kterou lze chápat, jako plat. Přechodní pěstouni pečují o traumatizované děti, novorozence s abstinenčními příznaky nebo třeba hendikepované děti. Je třeba být připraven i na situaci, kdy dítě z PPPD odejde. Toto vše je velmi emočně náročné, proto je důležité, aby zájemci o PPPD důkladně zvážili své možnosti a připravenost na tuto náročnou, ale smysluplnou práci.

Pěstounskou péči na přechodnou dobu mohou vykonávat jak jednotlivci, tak manželské páry, kteří splňují zákonné požadavky stanovené v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí. Podle pokynů Ministerstva práce a sociálních věcí musí být schopni nabídnout stabilní rodinné zázemí, odpovídající bydlení a dostatečné finanční zabezpečení. Biologické děti přechodných pěstounů by měly mít při přijetí dalšího dítěte alespoň 8-10 let z důvodu, aby pro ně již bylo možné pochopit, v čem PPPD spočívá (Vilémová et al., 2022, s. 40).

(Dobrá rodina, 2023, s. 3) uvádí, jaké dovednosti by měl mít přechodný pěstoun a jaké by měl splňovat podmínky. Předpoklady pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu zahrnují řadu komplexních kritérií. Patří mezi ně trestní bezúhonnost, finanční spolehlivost, vhodné bytové podmínky a souhlas všech rodinných příslušníků. Zájemci musí prokázat harmonické rodinné prostředí, dobrý zdravotní stav a psychickou stabilitu. Věkové rozmezí je stanoveno mezi 28 a 65 lety. Žadatelé musí disponovat schopností pečovat o novorozence s neznámou anamnézou, efektivně spolupracovat v systému sociálně-právní ochrany dětí a umožnit odborníkům přístup do domácnosti.

Klíčové jsou dovednosti pomoci dítěti zpracovat jeho životní příběh, podporovat kontakt s biologickou rodinou a připravit dítě i sebe na případný přechod do náhradní rodiny. Další požadavky zahrnují ochotu k dalšímu vzdělávání v rozsahu 24 hodin ročně a povinnost přijmout svěřené dítě, přičemž odmítnutí je možné pouze ze závažných důvodů. V domácnosti by nejmladšímu dítěti mělo být minimálně 8 let a celkový počet dětí nesmí překročit 3. Nezbytnou schopností je také péče o děti s poruchami chování.

Pěstouni na přechodnou dobu musí umět přijmout, že jsou jakými si náhradními a dočasnými pečovateli, kteří pomáhají dítěti z přechodné nouze. Dítěti by měli dát láskyplné zázemí, aniž by se na dítě upínali jako na své vlastní. Dítěti, které je již schopné chápat co se děje, by pěstouni měli vysvětlit celou situaci, proč bylo dítě z původní rodiny odebráno a kam popřípadě půjde, nebude-li návrat do biologické rodiny možný. Pokud bude dítě do budoucna osvojeno, měli by pěstouni dítě na novou rodinu připravit a těšit se spolu s ním (Trnková, 2018, s.92).

Jak Trnková (Tamtéž, 2018, s. 93) uvádí, přechodní pěstouni pomáhají dítěti překonat jím nezaviněnou krizi, kterou prožívá. Pomáhají mu s přechodem do své původní rodiny, nové pěstounské rodiny nebo při osvojení. Tito pěstouni nemají ctizádost dlouhodobě pečovat o dítě a dovést ho do dospělosti. Starají se o dítě pouze po dobu, než se pro něj najde stabilní řešení.

Přechodní pěstouni by měli být zralé osobnosti s vrozenými rodičovskými dispozicemi, kteří disponují komplexními znalostmi v oblasti náhradní rodinné péče a jsou plně ztotožnění s krátkodobým charakterem péče o svěřené děti. Měli by být také materiálně zajištěni. Mít vhodné bydlení a stabilní zázemí a možnost poskytovat bezpečnou péči ve svém domově. Jsou to profesionálové, kteří prošli důkladným prověřením a mají potřebné vzdělání v péči o děti v náročných situacích. Měli by umět spolupracovat s odborníky a využívat jejich podporu. Měli by také podporovat kontakt dětí s biologickou rodinou a aktivně pomáhat při návratu dítěte do původní nebo nové rodiny. Měli by být flexibilní a zodpovědní (MPSV, 2009).

Stejně jako svěřené dítě, mají i pěstouni svůj OSPOD. OSPOD vede jejich spisovou dokumentaci (dokumentace osob v evidenci) a poskytuje poradenství ohledně dávek pěstounské péče. Pěstounům pomáhá při řešení krizových situací, které v rodině mohou nastat a spolu s doprovázející organizací podporuje výkon PPPD. Každý rok OSPOD vypracovává aktualizovanou sociální zprávu o konkrétním pěstounovi na přechodnou dobu, která je zaslána na MHMP a slouží pro potřeby soudu při rozhodování o svěření dalšího dítěte do PPPD.

Od zařazení do evidence jsou přechodní pěstouni v pohotovostním režimu a čekají na telefon, jaké dítě, kdy a kde mají převzít do své péče (Dobrá rodina, 2023, s. 5).

4.1. Práva a povinnosti přechodných pěstounů

Práva a povinnosti pěstounů na přechodnou dobu jsou spolu navzájem provázána.

„Pěstouni mají totiž především ta práva, která jim umožňují úspěšně naplnit jejich povinnosti“ (Rychlík, 2018, s. 83).

Přechodní pěstouni mají právo na odměnu pěstouna, ze které se odvádí sociální pojištění, právo na nemocenskou. Mají právo kdykoliv se v případě potřeby spojit s doprovázejícím pracovníkem mimo povinné návštěvy, které se konají jednou za 2 měsíce. Na pomoc při kontaktu dítěte s jeho blízkými a při předávání dítěte do nové rodiny. Pěstouni mají právo se vzdělávat 24 hodin/ rok (je to zároveň i jejich povinnost). V určitých situacích (nemoc, úmrtí v rodině) jim organizace pomůže zajistit péči o dítě. U dětí nad 2 roky mají nárok na 14 dní odpočinku ročně. Po předání dítěte mají právo na dovolenou, kdy načerpávají síly pro převzetí dalšího dítěte. Délka dovolené podléhá dohodě s krajským úřadem.

V oblasti zdravotnictví mají pěstouni na přechodnou dobu právo na to být s dítětem v nemocnici jako doprovod, právo vybrat si lékaře, právo nahlížet do zdravotní dokumentace, právo na informace o zdravotním stavu dítěte a také mohou podat stížnost na zdravotnické zařízení. Mezi jejich povinnosti patří starost o zdravý vývoj dítěte a zajišťování zdravotní péči včetně povinného očkování. Musí spolupracovat s úřady a odborníky. Musí mít uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče a umožnit kontrolní návštěvy pracovníkům OSPOD a doprovázející organizace. Jsou povinni poskytovat pravdivé informace a dle potřeby plnit IPOD. Každoročně musí absolvovat 24 hodin vzdělávání, kterým si zvyšují své kompetence v oblasti péče o dítě. Podporují kontakt dítěte s jeho blízkými osobami a jsou povinni zachovávat mlčenlivost o citlivých informacích o dítěti a jeho rodině (Dobrá rodina, 2025, s. 10-12).

Mezi další povinnosti přechodných pěstounů patří podle (MHMP, 2022) spolupráce s budoucími náhradními rodiči, které vybral městský úřad nebo krajský úřad. Pokud mají přechodní pěstouni obavy o budoucí péči o dítě, informují o tom příslušné orgány, jako je OSPOD nebo krajský úřad. Přechodní pěstouni nejsou oprávněni kontaktovat dítě s osobami, které by si ho chtěli osvojit nebo vzít do dlouhodobé pěstounské péče. Pokud by tak činili, dopouštěli by se protiprávního jednání.

Pěstouni jsou také povinni vést záznamy o PPPD. Dokumentace o dítěti v přechodné pěstounské péči zahrnuje tři hlavní oblasti. Patří sem záznamy o průběhu pobytu, kdy pěstoun

přibližně jednou týdně zaznamenává události týkající se dítěte. Mohou to být např. informace o prvním zoubku, jak dítě spí, jak jí, co mu chutná a co ne, hygienických návyků dítěte a jeho psychomotorickém vývoji. Dále pak záznamy o podstatných událostech jako jsou lékařská vyšetření, pobyt v nemocnici, nástup do MŠ a ZŠ. Poslední kategorií jsou záznamy o kontaktu s biologickou rodinou, kdy pěstoun stručně popíše průběh kontaktu a zaznamená data kontaktů. Tyto záznamy poskytují komplexní obraz o situaci dítěte a pomáhají při dalším rozhodování.

„Přechodní pěstouni jsou povinni respektovat nastavený plán předávání dítěte dál do péče vybraným žadatelům ze strany MHMP. Musí zajistit aktuální zprávu o zdravotním stavu dítěte, dle věku a dle dohody s OSPOD, případně s MHMP, také psychologické vyšetření dítěte. Dále musí umožnit postupné seznamování žadatelů s dítětem ve své domácnosti. Sdělí jim popis péče o dítě, jeho potřeby a další významné skutečnosti; poskytují následným pečovatелům podporu při postupném přebírání dítěte do své péče. Pokud je předpoklad, že proces seznamování potrvá několik měsíců, budou první kontakty s dítětem méně časté, jejich intenzita se zvýší s termínem nařízeného soudního jednání. V případě vlastních poznatků, které by dle přechodných pěstounů mohly mít vliv na péči o předávané dítě budoucím osvojitelům či pěstounům, předávají přechodní pěstouni informaci OSPOD dítěte, případně MHMP, avšak respektují vyhodnocení předaných informací pracovníky MHMP.“ (MHMP, 2022)

5. Podpora pěstounů na přechodnou dobu

PPPD je zásadní a velmi důležitý institut poskytující dočasnou péči o děti, které se ocitli v krizi a nemohou setrvat ve své původní rodině. Role přechodných pěstounů je velmi náročná a specifická a vyžaduje systémovou podporu, pro její úspěšné zvládnutí.

Pěstouni na přechodnou dobu potřebují finanční, odbornou a někdy i materiální pomoc. Cílem této podpory je pomoci pěstounům při práci, aby mohli zajistit co nejkvalitnější péči pro děti, které jsou jim svěřeny.

5.1. Finanční podpora pěstounů na přechodnou dobu

Přechodní pěstouni mají za odvedenou práci nárok na odměnu pěstouna. Dále pobírají příspěvek na úhradu potřeb dítěte a příspěvek při převzetí dítěte.

Odměna pěstouna

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující, která poskytuje dítěti zprostředkovanou pěstounskou péči, a osoba v evidenci – pěstoun na přechodnou dobu, když mají uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče. Přechodní pěstouni musí mít vždy tuto dohodu uzavřenou. To, že se jedná o zprostředkovanou pěstounskou péči, dokládá pěstoun dokumentem „Oznámení o vhodnosti“, který vydává příslušný krajský úřad. Od 1. 7. 2025 budou příslušné krajské úřady vydávat „Sdělení o vhodnosti „. Oznámení o vhodnosti musí přechodní pěstouni doložit na příslušné kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR podle jejich trvalého pobytu. Odměna pěstouna je poskytována i v době dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény pečující osoby nebo osoby v evidenci, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo ve kterém byla nařízena. Nárok na odměnu mají přechodní pěstouni také v době, kdy čerpají dovolenou a o žádné dítě nepečují a jsou stále aktivně vedeni v evidenci. Odměna pěstouna se považuje za příjem ze závislé činnosti. Výpočet výše odměny pěstouna je navázán na koeficient minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a typu pěstounské péče – dlouhodobá x přechodná (Úřad práce, 2025).

V roce 2025 se (Úřad práce, 2025) odměna pěstouna vypočítává následovně:

	Odměna pěstouna navázaná na koeficient MM (minimální mzda)
žádné nebo 1 dítě	1,8 x MM
1 dítě stupeň závislosti I	2,0 x MM
1 dítě stupeň závislosti II až IV	2,2 x MM
za každé další dítě	+ 0,3 x MM
za každé další dítě stupeň závislosti III nebo IV	+ 0,5 x MM

Kromě odměny pěstouna může mít přechodný pěstoun i další příjmy. To ale nesmí negativně ovlivňovat kvalitu péče o svěřené dítě.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte, které není podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí za kalendářní měsíc v roce 2025 dle (Úřadu práce, 2025):

1. 6 290 Kč pro dítě ve věku do 6 let
2. 7 750 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let
3. 8 870 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let
4. 9 220 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let

U dětí, které jsou dle ZSPOD osobami závislými na pomoci jiné fyzické osoby, se příspěvek na úhradu potřeb dítěte navyšuje podle stupně závislosti.

Příspěvek při převzetí dítěte

Dle (MPSV, 2025) je příspěvek při převzetí dítěte jednorázovou dávkou. Tato dávka je určena k nákupu potřebného vybavení pro dítě, které přichází do NRP.

U PPPD, nesmí součet příspěvků přesáhnout 40 000 Kč za kalendářní rok. Výše příspěvku při převzetí dítěte činí do 6 let věku dítěte 10 800 Kč, od 6 let do 12 let 12 150 Kč a od 12 let do 18 let 13 500 Kč.

V určitých situacích ještě vzniká nárok na přídavek na dítě a na peněžitou pomoc v mateřství (Dobrá rodina, 2023, s. 10)

5.2. Odborná podpora pěstounů na přechodnou dobu

Přechodným pěstounům je poskytována odborná podpora, která jim pomáhá kvalitně vykonávat jejich práci a překonávat případné překážky. Pěstouni spolupracují s odborníky, aby zajistili co nejlepší péči o svěřené dítě. Podpora pěstounů je zakotvena v (Zákoně č. 359/1999 Sb., §47a) takto:

„(2) Osoba pečující a osoba v evidenci má v rozsahu a za podmínek uvedených v dohodě o výkonu pěstounské péče

a) právo na poskytnutí nebo zajištění pomoci při osobní péči o svěřené dítě, pokud osobní péči o dítě nemůže zajistit ani jiná osoba dítěti blízká, která má povinnost a právo podílet se na osobní péči o dítě v pěstounské péči; tato pomoc spočívá v zajištění krátkodobé péče

1. po dobu, kdy je osoba pečující uznána dočasně práce neschopnou nebo při ošetřování osoby blízké,

2. při narození dítěte,

3. při vyřizování nezbytných osobních záležitostí,

4. při úmrtí osoby blízké,

b) právo na poskytnutí nebo zajištění celodenní péče o svěřené dítě nebo děti, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let,

c) právo na poskytnutí odborného poradenství souvisejícího se svěřením dítěte do pěstounské péče,

d) právo na poskytnutí nebo zajištění psychologické nebo terapeutické odborné pomoci související se svěřením dítěte do pěstounské péče, a to i pro svěřené dítě nebo vlastní děti osoby pečující nebo osoby v evidenci,

e) právo na poskytnutí pomoci při plnění povinností udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými a umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči,

včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku,

f) povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 18 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích a jde-li o osoby vykonávající zprostředkovanou pěstounskou péči v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích a právo na poskytnutí a zajištění možnosti zvyšovat si tyto znalosti a dovednosti,

g) povinnost umožnit sledování plnění dohody o výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 4“.

Podporu pěstounů dále upravuje Zákon č. 359/1999 Sb., §47b, který upravuje podmínky spolupráce přechodných pěstounů a doprovázející organizace. Dále je podpora upravena v prováděcí vyhlášce č. 473/2012 Sb. §4a a příloze 2.

Doprovázení odbornou organizací

Pěstouni na přechodnou dobu jsou vždy povinni uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče. Dohodu mohou uzavřít s obecním úřadem s rozšířenou působností, obecním úřadem, krajským úřadem nebo s tzv. doprovázející organizací (MPSV, 2025).

Uzavřením dohody o výkonu pěstounské péče získají pěstouni potřebnou podporu, což vede k lepší péči o ohrožené děti. Každé dítě je osobnost s individuálními potřebami a každá pěstounská rodina má odlišné podmínky a zázemí. Dohoda je jakási formální úprava spolupráce mezi pěstouny a doprovázející organizací, který pomáhá sladit tyto rozdílné aspekty a zajistit dětem odpovídající péči. S dohodou souvisí i další dokumenty jako jsou například IPOD, plán průběhu výkonu PPPD nebo vzdělávací plán pěstounů (Pazlarová, 2016, s.73).

V dohodě jsou zakotvena práva a povinnosti pěstounů jako jsou zvyšování znalostí a dovedností v oblasti péče a výchovy dětí, spolupráce s OSPOD a umožnění sledování naplňování dohody, povinnost udržovat a prohlubovat kontakty s osobami dítěti blízkými a umožnit styk dětí s rodiči, pokud není soudem rozhodnuto jinak. Pěstoun má právo na pomoc s výběrem místa, kde bude styk dětí s blízkými osobami probíhat, jelikož není povinen vpouštět tyto osoby k sobě do domácnosti. Pěstoun může žádat o asistované kontakty při styku dítěte s oprávněnými osobami například přítomnost psychologa (Trnková, 2018, s.87).

Dohodu musí pěstouni uzavřít do 30 dnů od nabytí právní moci rozsudku o svěřeni dítěte do pěstounské péče. Pěstounské rodině je přidělen klíčový doprovázející pracovník na základě jeho bydliště a volné kapacity, popřípadě jeho odborných znalostí a dovedností. Jak rodina, tak i klíčový doprovázející pracovník mají právo od vzájemné spolupráce během roku odstoupit a rodině je přidělen jiný pracovník (Rychlik et al., 2018, s.141)

Dobré je, aby pěstouni po zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat PPPD, navázali spolupráci s doprovázející organizací ještě před převzetím dítěte do své péče. Pěstouni se seznámí s klíčovým pracovníkem a organizací, získají další potřebné informace, podporu při přípravách a plánování a podobně (Pazlarová, 2016, s.75).

Na základě uzavřené dohody mají pěstouni právo na doprovázení rodiny. Termín doprovázení se v praxi běžně používá, i když není legislativně přesně zakotven. Nejedná se pouze o podporu pěstounů a svěřených dětí, ale jde i o jakousi kontrolu kvality výkonu PPPD (Tamtéž, s.139).

Přestože jsou hlavními partnery v dohodě o výkonu pěstounské péče samotní pěstouni, konečným cílem je zajistit nejlepší možnou péči ohroženým dětem. Doprovázející organizace se tak často ocitají v roli, kdy poskytují podporu pěstounům, ale zároveň musí kontrolovat kvalitu jejich péče. Proto je důležité vést důkladnou dokumentaci, která slouží k hodnocení průběhu péče a jako praktický nástroj pro práci s rodinou. Propracovaný systém vedení záznamů je proto zásadní pro účinnou podporu pěstounských rodin i pro hodnocení práce doprovázející organizace (Nadační fond J&T, 2015, s. 13).

„Před převzetím dítěte do PPPD se doprovázející organizace „dohodne s pěstouny, zda je nutná přítomnost klíčového pracovníka při převzetí dítěte do PPPD. Nejpozději do jednoho týdne od převzetí dítěte osobně navštíví přechodné pěstouny spolu s OSPOD dítěte a společně vytvoří IPOD, součástí společného setkání bude otázka kontaktu biologické rodiny s dítětem. Zajišťuje podporu, vzdělávání a kontrolu výkonu PPPD a poskytuje, případně zprostředkovává, potřebné služby – v období po přijetí dítěte zajišťuje doprovázení intenzivněji, dle konkrétní potřeby přechodného pěstouna. Provádí pravidelné návštěvy v souladu se zákonem, tzn. že je v osobním kontaktu s dítětem a pěstouny minimálně jednou za dva měsíce, viz. ust. §47b odst. 5 ZSPOD.“ (MHMP, 2022).

Doprovázející organizace poskytuje pěstounům výchovnou a poradenskou pomoc, zajišťuje povinné vzdělávání pěstounů, sleduje výkon uzavřené dohody a poskytuje respitní služby pěstounským rodinám. Pěstoun musí uzavřít dohodu do 30 dnů od právní moci rozhodnutí o svěření dítěte do péče nebo od zařazení do evidence pěstounů na přechodnou dobu. Pokud tak neučiní, obecní úřad obce s rozšířenou působností v místě jeho trvalého bydliště stanoví pravidla výkonu pěstounské péče svým rozhodnutím (Trnková, 2018, s.87).

Klíčový doprovázející pracovník s rodinou dlouhodobě spolupracuje. Je důležité si s rodinou rozumět a navzájem si důvěřovat. Musí být profesionální, diskrétní, dodržovat mlčenlivost a dokázat respektovat odlišné názory a životní postoje rodiny. Pracovník musí dodržovat přesně dané postupy a plnit cíle a úkoly plynoucí z konzultací. Komunikaci vždy přizpůsobuje rodině tak, aby rodina všemu porozuměla. Nikdy nepřebírá kompetence za pěstouny (Rychlík et al., 2018, s. 145).

Pravidelná setkání mezi doprovázejícím pracovníkem a pěstouny tvoří základ jejich společného úsilí o kvalitní péči o svěřené dítě. Tyto návštěvy slouží k ujištění, že pěstouni rozumí své roli a povinnostem, k podporování dobré praxe v péči, ke kontrole kvality poskytované péče, k pomoci při zvládání stresu a také k ověření, že pěstouni zvládají své povinnosti. Důležitá je také pravidelná komunikace s biologickými i svěřenými dětmi. Názory, obavy a prožitky biologických dětí pěstounů jsou cenným zdrojem informací a pokud je potřeba, musí se jim zajistit odpovídající podpora (Nadační fond J&T, 2015, s. 15).

Doprovázející klíčový pracovník rodinu navštěvuje zpravidla 1x za 2 měsíce, v případě potřeby častěji. Z návštěv v rodině si vede záznamy a nejpozději 1x za 6 měsíců zasílá na OSPOD dítěte vypracovanou zprávu o průběhu výkonu pěstounské péče. Tato zpráva se zaměřuje na plnění domluvených cílů dle IPOD, na průběhu spolupráce s rodinou, na povinné vzdělávání pěstounů, využití respitní péče a popřípadě dalších doporučení při spolupráci (Rychlík et al., s.143).

Dohoda o výkonu pěstounské péče trvá po celou dobu, kdy je pěstoun zařazen v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Pěstouni mohou tuto dohodu vypovědět bez udání důvodů. Krajský úřad, obecní úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo pověřená osoba mohou dohodu vypovědět pouze, když pěstouni

závažným způsobem a opakovaně porušují povinnosti plynoucí z dohody. Dále v případě odmítnutí přijetí dítěte bez vážných důvodů nebo pokud pěstouni opakovaně neumožní sledování naplnění dohody. Dohoda může zaniknout pouze k 30. 6. nebo 31. 12. daného roku. Jinak se postupuje pouze dle § 167 správního řádu, kdy se pěstoun přestěhuje do místa, kde ho pro velkou vzdálenost nemůže doprovázející organizace doprovázet. Jakmile je dohoda vypovězena, musí pěstoun do 30 dnů uzavřít dohodu novou s jiným subjektem (MPSV, 2025).

Vzdělávání pěstounů

Vzdělávací program pro pěstouny se zaměřuje na prohlubování jejich odborných dovedností při poskytování individualizované péče dětem v souladu s jejich IPOD. Pěstouni na přechodnou dobu mají nárok na bezplatné školení v rozsahu 24 hodin ročně. Mezi oblasti vzdělávání patří například specifické skupiny dětí jako jsou děti jiného etnika, zdravotně znevýhodněné děti, sourozenecké skupiny nebo děti se syndromem CAN. Dále pak poskytnutí krizové intervence nebo návrat dítěte do původní rodiny či přechod do jiné formy NRP (Rychlik et al., 2018, s. 106).

Je potřeba zjistit, které znalosti a dovednosti pěstounovi chybí a kde potřebuje posílit své kompetence. Další vzdělávání by mělo být praktické a užitečné. Mělo by přímo reagovat na aktuální potřeby pěstouna i svěřených dětí. Proto je důležité systematicky plánovat vzdělávací aktivity a zaměřit se na témata, která jsou v daném období nejvíce potřebná (MPSV, 2025).

Při plánování vzdělávání je důležité, kromě nastavení témat vhodných pro pěstouny, zvolit i správnou formu vzdělávání. Každému pěstounovi vyhovuje jiná forma. Někdo upřednostňuje dopolední setkání někdo víkendový pobyt a jiní pěstouni například samostudium (Pazlarová, 2016, s. 81).

Pěstouni se mohou vzdělávat v rámci široké škály témat, která jsou běžně dostupná. Systém vzdělávání pěstounů nabízí flexibilní formy výuky jako jsou prezenční semináře, víkendové pobyty a samostudium odborných materiálů. Prezenční forma zahrnuje intenzivní 6 - 8hodinové vzdělávací bloky realizované v průběhu týdne, včetně sobot a víkendů. Zvláště přínosné jsou víkendové pobyty s doprovodným programem pro děti, které umožňují pěstounům vzájemné sdílení profesních zkušeností a vytváření neformálních podpůrných vazeb. U samostudia musí literatura odpovídat tématům určeným vyhláškou. Sociální pracovník organizace danou literaturu sám přečte a zaručí se, že tato literatura tématům určeným vyhláškou odpovídá. Pěstouni prokazují přečtení knihy při osobním rozhovoru

s pracovníkem nebo vyplněním testu vtahujícím se ke knize. Podobné je e-learningové vzdělávání, kdy pěstoun projde teoretickou část a poté následuje test. Vzdělávání pěstounům zajišťuje bezplatně doprovázející organizace, se kterou mají uzavřenou smlouvu (Rychlík et al., 2018, s. 108).

Pomoc při péči o dítě

Přechodní pěstouni mají právo na zajištění celodenní péče o svěřené dítě v rozsahu alespoň 14 dnů za kalendářní rok, když je dítě starší 2 let. Mají tak možnost odpočinout si od náročné péče o děti, které mají často specifické potřeby. Vždy je třeba myslet na zájmy a potřeby svěřených dětí. Velmi obezřetně je třeba postupovat u malých dětí nebo u dětí, které si teprve zvykají na novou rodinu. Je důležité pečlivě volit způsob podpory, aby děti zbytečně netrpěly. Respitní péče může být zajištěna například terapeutickým pobytem, dětským táborem nebo jinou akcí spojenou se zájmy nebo potřebami dítěte. Je na pěstounech, zda respitní péči využijí či nikoliv. Další formou pomoci při péči o dítě je tzv. krátkodobá pomoc, která se poskytuje pěstounovi po dobu, kdy není schopen osobní péči v potřebné míře zajistit. Týká se to například situací, kdy je v pracovní neschopnosti, při narození dítěte, při vyřizování nezbytných osobních záležitostí nebo při úmrtí blízké osoby. (MPSV, 2025).

(Pazlarová, 2016, s.88) uvádí, že krátkodobá pomoc je poskytována zejména nejmenším dětem, které jsou na pěstouny velmi fixovány. Jedná se hlavně o pobyt v nemocnici, lékařské vyšetření, vzdělávání, soudní jednání a další výjimečné situace. Tuto pomoc zajišťují například hlídací agentury, rodinná centra nebo osoba, která je pěstounům blízká a dítě zná. Klíčový pracovník doprovázející rodinu musí vždy vědět, kdo tuto službu poskytne.

Psychologická, terapeutická a jiná podpora

Nejméně jednou za půl roku mají pěstouni nárok na odbornou podporu, která zahrnuje psychologické poradenství, terapeutickou intervenci a specializovanou pomoc. Tato podpora se zaměřuje především na zpracování traumatických zážitků dítěte, utváření identity svěřeného dítěte, analýza a rozvoj vztahů mezi pěstouny a dítětem, vyrovnávání se s pocity ztráty, řešení rodinných vztahů dítěte s jeho biologickou rodinou a řešení výchovných obtíží. Cílem je poskytnout komplexní profesionální podporu, která pomáhá pěstounům i svěřeným dětem

zvládat náročné životní situace a podporovat jejich vzájemné soužití (Rychlík et al., 2018, s.144).

Doprovázející organizace zajišťuje poskytnutí této pomoci vlastními nebo externími (smluvními) odborníky. Pokud je pomoc poskytnuta externími odborníky, je třeba počítat s delší objednávací lhůtou (Pazlarová, 2016, s.90).

Organizace, která dohodu uzavírá musí nejprve zjistit, jakou podporu pěstouni a děti potřebují. Zákon určuje základní rozsah bezplatné odborné pomoci, která doplňuje běžné poradenství poskytované úřady nebo pověřenými organizacemi. Pokud je potřeba podpory větší, může být po pěstounech požadována částečná úhrada nákladů. Odborná pomoc by měla být v souladu s IPOD. Pomoc se poskytuje zejména v oblastech supervize, sociálních služeb, vzdělávání a psychoterapie (MPSV, 2025).

Podpora při kontaktu dítěte s vlastní rodinou

Přechodní pěstouni jsou povinni pomáhat dítěti s udržováním a zlepšováním vztahů mezi ním a jeho blízkými osobami, a především s jeho rodiči. Pěstouni mají právo na pomoc při zajišťování těchto kontaktů (Rychlík et al., 2018, s. 144).

Kontakt svěřeného dítěte s vlastní rodinou patří ke klíčovým kompetencím doprovázejícího pracovníka. Pracovník má neutrální pozici a je jakýmsi nárazníkem při průchodu emocí pěstounů a blízkých osob. Zajišťuje sjednání termínů kontaktů, dohodnutí pravidel při setkání nebo, pokud si to pěstoun přeje, asistuje přímo u kontaktu (Pazlarová, 2016, s. 91).

Materiální podpora

V různých místech České republiky fungují dobročinné sklady pro pěstounské rodiny. Lidé tam mohou darovat věci pro děti a pěstouni si je pak mohou bezplatně vyzvednout. Návštěvu skladu je nutné předem domluvit s jeho správcem (Dobrá rodina, 2025).

Ve středočeském kraji se nachází například sklad pro pěstouny Charita Hvězda, který provozuje stejnojmenná nezisková organizace. Specializuje se na komplexní péči o ohrožené děti. Kromě podpory biologických rodin podporuje také NRP. Provází pěstounské rodiny, poskytuje odborné poradenství a pomáhá se začleněním svěřených dětí do nového prostředí. Pomoc skladu mohou využít náhradní rodiče a děti z celé ČR. Ve skladu mají pěstouni k dispozici dětské oblečení, kojeneckou výživu, postýlky, ohrádky, autosedačky, hračky,

sportovní potřeby, drogerii a dětský nábytek. Aby mohli přechodní pěstouni služeb skladu využívat, musí doložit potvrzení o zařazení do evidence (Charita Hvězda, 2020).

Mezi další sklady patří například Pěstounský sklad Beruška na Kladně, Sklad pro pěstouny Mělník, Sklad pro pěstouny Benešov, a další (Rodinná síť, nedatováno).

Praktická část

6. Metodologie výzkumu

V praktické části diplomové práce byla využita metoda kvalitativního výzkumu. Tato výzkumná metoda byla zvolena pro svoji jedinečnost, umožnit hlouběji pochopit názory, zkušenosti a postoje respondentů. Jak uvádí (Disman, 2002), tento přístup sice pracuje s malým vzorkem, což může ovlivnit reliabilitu, ale může poskytnout velmi validní výsledky.

NRP patří mezi citlivá témata a výzkumník tak pomocí kvalitativního výzkumu může k respondentům přistupovat s empatií a porozuměním.

Cresvell definuje kvalitativní výzkum takto: *„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“* (Jak je citováno v Hendl, 2016, s. 46).

V průběhu kvalitativního výzkumu může výzkumník otázky upravovat či doplňovat. Jeho činnost je jakousi detektivní prací, jelikož pátrá po relevantních informacích souvisejících s jeho výzkumem, které pak analyzuje a používá dedukci a indukci, aby dospěl k relativním závěrům. Shromažďování a vyhodnocování dat probíhá během delšího časového úseku a výzkumný proces má dlouhodobý charakter (Tamtěž, s. 46).

Podle Hendla (Tamtěž, s. 48) je jednou z klíčových výhod kvalitativního výzkumu to, že poskytuje detailní a hluboký vhled do zkoumané problematiky. Tento typ výzkumu umožňuje zkoumat jevy v jejich přirozeném prostředí, studovat procesy a vytvářet teorie. Je také schopen reagovat na specifické místní podmínky a situace, a pomáhá identifikovat lokální příčinné souvislosti. Na druhou stranu, kvalitativní výzkum má i své nevýhody, jako je omezená zobecnitelnost výsledků na širší populaci a do jiných prostředí. Dále je obtížné provádět kvantitativní predikce a testovat hypotézy a teorie. Analýza a sběr dat mohou být časově náročné a výsledky mohou být ovlivněny výzkumníkem a jeho subjektivními preferencemi.

6.1. Metoda sběru dat

Pro výzkum byly využity polostrukturované rozhovory. Polostrukturovaný rozhovor tvoří kompromis mezi rozhovorem strukturovaným a nestrukturovaným a dle situace se může více přiklánět k jedné z těchto variant (Gavora, s. 111).

Jak uvádí (Mišovič, 2019, s.84), polostrukturovaný rozhovor je založen na předem připravených otázkách, které jsou systematicky zaměřeny na identifikaci výzkumných témat prostřednictvím detailních odpovědí. Výzkumník má k dispozici osnovu rozhovoru a záznamový arch pro své poznámky a postřehy. Rozhovor je veden jako konverzace, která umožňuje výzkumníkovi přizpůsobit styl, tempo a pořadí otázek. Výzkumník a respondenti jsou si rovni a výzkumník reflektuje výsledky každého rozhovoru a využívá získané poznatky při přípravě dalších rozhovorů. Při rozhovorech byla využívána osnova, která, jak uvádí (Tamtéž, 2019, s.80) napomáhá k tomu, aby se výzkumník držel dané struktury rozhovoru a časového schématu.

I když jsou otázky předem připravené, není nutné striktně dodržovat jejich přesné pořadí. Klíčová je schopnost výzkumníka reagovat na aktuální vývoj komunikace a zachytit podstatné informace. Pružnost a přirozený průběh rozhovoru jsou důležitější než striktní dodržování předem stanovené formy rozhovoru. Příprava otázek před samotným rozhovorem je zásadní. Výzkumník by měl znát otázky, aby jejich kladení probíhalo plynule a přirozeně. Nejistota, váhání nebo přerušované čtení otázek může narušit důvěryhodnost výzkumníka a ovlivnit kvalitu získaných dat. Není úplně nutné znát otázky nazpaměť, ale dobrá orientace v tématech a jejich formulacích výrazně usnadňuje vedení rozhovoru. Cílem je vytvořit uvolněnou atmosféru a maximalizovat informační hodnotu rozhovoru. Hlavní je, aby výzkumník působil profesionálně, byl připravený a současně dokázal reagovat na nečekané podněty ze strany respondenta (Gavora, s.112).

Každá respondentka má jinou délku praxe a jiné zkušenosti v oblasti výkonu PPPD. Pomocí polostrukturovaných rozhovorů lze proniknout do hloubky zkoumané problematiky a detailně tyto individuální zkušenosti prozkoumat a zároveň polostrukturované rozhovory umožňují identifikovat obecné vzorce.

7. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

7.1. Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo analyzovat současný systém podpory pěstounů na přechodnou dobu a identifikovat jeho účinnost v jednotlivých oblastech podpory z pohledu samotných přechodných pěstounů. Dále pak navrhnout konkrétní doporučení pro zlepšení systémové podpory v klíčových oblastech.

7.2. Výzkumné otázky

K dosažení výzkumného cíle byla definována hlavní výzkumná otázka, která byla doplněna o dílčí výzkumné otázky, které ji doplnily a umožnily širší a hlubší pochopení zkoumaného jevu.

Hlavní výzkumná otázka

HVO: Do jaké míry současný systém podpory vyhovuje požadavkům přechodných pěstounů a jak může být zlepšen, aby lépe odpovídal jejich potřebám?

Dílčí výzkumné otázky

DVO1: Do jaké míry jsou přechodní pěstouni spokojeni s poskytovanou podporou v klíčových oblastech?

DVO2: Spatřují přechodní pěstouni v systému podpory nějaké nedostatky?

8. Výběr a charakteristika respondentů

Pro výzkum v diplomové práci byly osloveny doprovázející organizace pro pěstouny v ČR.

Jednalo se o organizace Rodinné centrum Routa v Čelákovících, Dobrá rodina v Praze a Letní dům v Praze. Po rozhovoru s respondentkou byl získán kontakt na přechodnou pěstovankou z Olomouce, která spolupracuje s organizací Náruč dětem, a další kontakt na pěstovanku z Milovic, která má uzavřenou dohodu s organizací POINT Milovice.

S účastí ve výzkumu souhlasily respondentky ze všech oslovených doprovodných organizací i respondentky, na které byl získán kontakt od respondentek, se kterými byl rozhovor již uskutečněn. Neproběhl pouze 1 rozhovor, a to s respondentkou, která spolupracuje s Dobrou rodinou z důvodu její nemoci.

Celkem bylo osloveno 9 respondentek, z čehož bylo uskutečněno 8 rozhovorů. Ze středočeského kraje bylo 6 respondentek, 1 z olomouckého kraje a 1 z Prahy.

Respondentka R1.6: 61 let, 6 let praxe v PPPD, 5 dětí v péči

Respondentka R2.2: 35 let, 2 roky praxe v PPPD, 2 děti v péči

Respondentka R3.12: 48 let, 12 let praxe v PPPD, 17 dětí v péči

Respondentka R4.8: 48 let, 8 let praxe v PPPD, 8 dětí v péči

Respondentka R5.2,5: 56 let, 2,5 roku praxe v PPPD, 3 děti v péči

Respondentka R6.9: 56 let, 9 let praxe v PPPD, 11 dětí v péči

Respondentka R7.9: 64 let, 9 let praxe v PPPD, 9 dětí v péči

Respondentka R8.3: 38 let, 3 roky praxe v PPPD, 2 děti v péči

9. Průběh výzkumu

Výzkumný proces začal v lednu 2025 přípravou osnovy pro polostrukturované rozhovory. Následně byly kontaktovány doprovázející organizace, které spolupracují s přechodnými pěstouny, s žádostí o zprostředkování kontaktu s potenciálními účastníky výzkumu. Úspěšně byly získány kontakty na 7 respondentek, s nimiž proběhly v měsících únor až březen 2025 domluvené rozhovory. Během rozhovorů byly získány další kontakty na 2 respondentky. Jeden plánovaný rozhovor byl nakonec zrušen kvůli zdravotním problémům respondentky.

Celkem bylo uskutečněno 8 rozhovorů. Každý rozhovor trval přibližně 60 minut. Otázky k rozhovorům byly předem koncipovány tak, aby navazovaly na jednotlivé oblasti podpory poskytované přechodným pěstounům, uvedené v teoretické části diplomové práce, a aby poskytly relevantní odpověď na stanovený výzkumný cíl práce.

Na počátku každého rozhovoru jsem se snažila vytvořit uvolněnou atmosféru představením sebe sama a kontextu výzkumu. Respondentky byly seznámeny s cílem našeho rozhovoru a jeho odhadovanou délkou. Byl jim předán informovaný souhlas a před každým rozhovorem byly ještě požádány o výslovný souhlas s pořízením audio záznamu a informovány o výlučně akademickém využití získaných dat s garantovanou anonymizací osobních údajů. V kapitolách „Vyhodnocení dat“ a „Diskuze“ jsou respondentky označovány přiděleným kódem R1 – R8 a za tečkou je uvedena délka jejich praxe v oblasti výkonu PPPD.

Rozhovory obsahovaly níže uvedených 36 otázek, které byly rozděleny do 7 hlavních kategorií:

Úvodní otázky

1. Můžete mi prosím sdělit, kolik je vám let?
2. V jakém kraji vykonáváte PPPD?
3. Jaká byla Vaše motivace pro výkon PPPD?
4. Jak dlouho se PPPD věnujete?
5. S kolika dětmi máte zkušenost jako přechodný/á pěstoun/ka?
6. Měl/a jste v péči dětí se zdravotním znevýhodněním? Pokud ANO, jaké byly jejich specifické potřeby?

Doprovázení DO

7. S jakým subjektem máte uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče?
8. Spolupracujete po celou dobu výkonu PPPD se stejnou doprovázející organizací?
Pokud NE, co bylo příčinou její změny?
9. Jaká je četnost kontaktů s klíčovým pracovníkem?
10. Došlo u Vás ke změně klíčového pracovníka během výkonu PPPD? Pokud ANO, co bylo příčinou jeho změny?
11. Je něco, co byste si při spolupráci s klíčovým pracovníkem přál/a změnit?
12. Jak hodnotíte spolupráci s Vaším klíčovým pracovníkem?
13. Využil/a jste podporu doprovázející organizace při kontaktu svěřeného dítěte s jeho vlastní rodinou? Pokud ANO, jakou formou byla tato podpora poskytnuta?

Vzdělávání

14. Plníte povinné vzdělávání pěstounů přes Vaší doprovázející organizaci?
15. Jakou formu povinného vzdělávání využíváte a proč?
16. Máte možnost volby témat vzdělávání dle svých potřeb?
17. Jsou pro Vás témata vzdělávání přínosná?
18. Je něco, co byste v podpoře vzdělávání Vaší doprovázející organizace změnila?

Odborná podpora

19. Využíváte psychologickou, terapeutickou či jinou odbornou podporu? Pokud ANO, zprostředkovala Vám tuto podporu Vaše doprovázející organizace?
20. Je pro Vás tato podpora v případě potřeby časově a místně dostupná?
21. Využíváte podporu se zajištěním celodenní péče (14 dnů, dítě starší 2 let) tzv. respitní péče např. dětský tábor nebo terapeutický pobyt?
22. Využil/a jste krátkodobou pomoc při péči o svěřené dítě (soudní jednání, lékařské vyšetření, úmrtí blízké osoby, ...)? Pokud ANO, kým byla péče zajištěna?

Spolupráce s institucemi

23. Jak byste hodnotili spolupráci s OSPOD?
24. Jaké jsou Vaše zkušenosti přechodných pěstounů se soudním systémem?
25. Kdybyste mohl/a jako přechodný/á pěstoun/ka něco vylepšit ve spolupráci se soudy, co by to bylo?

26. Jaké máte zkušenosti se zdravotnickými zařízeními a lékaři při péči o svěřené dítě?
Jak probíhá komunikace se zdravotnickým personálem?
27. Jaké jsou Vaše zkušenosti se zaměstnanci MŠ a ZŠ, pokud je navštěvují vaše svěřené děti?

Finanční a materiální podpora

28. Jak jste spokojeni se systémem finančního ohodnocení přechodných pěstounů (odměna pěstouna, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte)?
29. Stačí Vám odměna pěstouna pro výkon PPPD jako své hlavní činnosti?
30. Pokryje příspěvek na úhradu potřeb dítěte veškeré jeho potřeby nebo musíte připlácet na dítě z vlastních úspor?
31. Stačí příspěvek při převzetí dítěte na skutečné počáteční náklady?
32. Dostáváte příspěvky včas a pravidelně?
33. Využíváte materiální podporu pro přechodné pěstouny? Pokud ANO, od které organizace tuto pomoc získáváte?

Nedostatky

34. V čem spatřujete nedostatky systému podpory PPPD?
35. Chybí Vám nějaká další pomoc či podpora při výkonu PPPD?
36. Chtěl/a byste na závěr k tématu něco doplnit?

Z celkového počtu 8 respondentek preferovalo 6 přechodných pěstounek komunikaci prostřednictvím telefonického rozhovoru. Další 2 respondentky projevíly zájem o zaslání výzkumných otázek elektronicky s možností flexibilního zpracování odpovědí s ohledem na jejich individuální časové možnosti.

Jakmile byly všechny rozhovory dokončeny, přibližně v polovině března 2025, byla nahraná audio data pečlivě transkribována a následně se přistoupilo k jejich analýze.

10. Analýza získaných dat

Pro analýzu získaných dat z rozhovorů byla zvolena metoda zakotvené teorie, technika otevřeného kódování.

Zakotvená teorie je kvalitativní výzkumná metoda, která umožňuje hloubkové prozkoumání zkušeností a perspektiv přechodných pěstounů. Tento přístup je vhodný pro získání detailního porozumění tomu, jak přechodní pěstouni vnímají současný systém podpory.

V rámci zakotvené teorie dochází k vytváření nové teorie, která je pevně spjata s daty. Výzkumník přistupuje k datům s co největší objektivitou a otevřeností. Předem stanoví oblast svého zájmu, nikoli však konkrétní proměnné, které v ní působí. Jak zdůrazňují Strauss a Corbinová, výzkumník začíná se zkoumáním dané oblasti a umožňuje, aby se samy vynořily podstatné aspekty této oblasti. Tímto způsobem se zajistí, že výsledná teorie bude skutečně založena na datech a nebude ovlivněna předem danými předpoklady (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 86).

Nejprve byla provedena transkripce šesti získaných audio rozhovorů. Dva rozhovory byly do výzkumu vloženy ve formátu a s obsahem, který zaslaly respondentky. Jednalo se o rozhovory č. 4 a 5. Poté bylo přistoupeno k otevřenému kódování, kdy byly stanoveny zásadní kategorie v rámci jednotlivých rozhovorů. Následovalo axiální kódování, kdy byly zkoumány souvislosti mezi vzniklými kategoriemi. Nakonec bylo provedeno selektivní kódování, kdy se stanovila hlavní (jádrová) kategorie, která je hlavním bodem teorie.

Hlavní kategorie:

Funkční podpora jako klíčový faktor pro udržitelnost přechodné pěstounské péče.

Vedlejší kategorie:

1. Kategorie – doprovázení → doprovázející organizace (A), klíčový pracovník (B) → stejná doprovázející organizace (A1), spokojenost s klíčovým pracovníkem (B1)

2. Kategorie – vzdělávání → forma vzdělávání (A), přínos vzdělávání (B) → vzdělávání přes doprovázející organizaci (A1), volba témat (B1)

3. Kategorie – odborná podpora → psychologická podpora (A), pomoc s hlídáním (B) → dostupnost podpory (A1), využití podpory (B1)

4. Kategorie – spolupráce s odborníky → OSPOD (A), soudy (B), ostatní (C) → spolupráce (A1), změna (B1), MŠ, ZŠ (C1)

5. Kategorie – finanční podpora → Odměna pěstouna (A), Příspěvky (B), včasnost a pravidelnost (C) → Spokojenost (A1), Jsou dostačující Zkušenosti (C1)

6. Kategorie – nedostatky → nedostatky systému (A) → Jaké jsou nedostatky (A1), Chybějící podpora (B1)

Z výstupu vznikla kategorizační tabulka vedlejších kategorií

Tabulka č. 1 Analýza dat

Kategorie	Podkategorie	Kódy
Doprovázení	Doprovázející organizace (A)	Stejná doprovázející organizace (A1)
	Klíčový pracovník (B)	Spokojenost s klíčovým pracovníkem (B1)
Vzdělávání	Forma vzdělávání (A)	Vzdělávání přes doprovázející organizaci (A1)
	Přínos vzdělávání (B)	Volba témat (B1)
Odborná podpora	Psychologická podpora (A)	Dostupnost podpory (A1)
	Pomoc s hlídáním (B)	Využití podpory (B1)
Spolupráce s odborníky	OSPOD (A)	Spolupráce (A1)
	Soudy (B)	Změna (B1)
	Ostatní (C)	MŠ, ZŠ (C1)
Finanční podpora	Odměna pěstouna (A)	Spokojenost (A1)
	Příspěvky (B)	Jsou dostačující (B1)
	Včasnost a pravidelnost (C)	Zkušenosti (C1)
Nedostatky	Jaké jsou nedostatky (A)	Chybějící podpora (A1)

Zdroj: Vlastní výzkum

11. Vyhodnocení dat

V rámci využití zakotvené teorie byla stanovena jádrová kategorie – Funkční podpora jako klíčový faktor pro udržitelnost přechodné pěstounské péče.

Teorie funkční podpory přechodných pěstounů tvrdí, že schopnost přechodných pěstounů dlouhodobě a kvalitně vykonávat svou roli závisí na existenci funkční podpory, která je tvořena soustavou propojených podpůrných mechanismů. Tato podpora musí být komplexní, flexibilní, dostupná a smysluplně provázaná. Funkční podpora zahrnuje šest teoretických kategorií:

1. Doprovázení DO
2. Povinné zdělávání přechodných pěstounů
3. Odborná podpora (psychologická/terapeutická, pomoc při péči o dítě)
4. Spolupráce s odborníky
5. Finanční podpora přechodných pěstounů
6. Nedostatky v systému podpory

Podporu doprovázejících organizací vyhodnotily všechny respondentky kladně. Respondentky R1.6, R2.2, R4.8, R5.2,5 a R6.9 mají jako DO Rodinné centrum Routu. Respondentka R3.12 má uzavřenou dohodu s doprovázející organizací Letní dům. Respondentka R7.9 spolupracuje s DO Náruč dětem a respondentka R8.3 s doprovázející organizací POINT Milovice.

U respondentek R3.12 a R4.8 došlo během výkonu PPPD ke změně doprovázející organizace. Respondentka R3.12 změnila DO, jelikož její OSPOD již nadále nemohl být i DO. Od roku 2018 má stejnou DO. Respondentka R4.8 uvedla „*V původní organizaci jsem byla moc spokojená, ale nebylo možné tady dále setrvat z důvodu střetu zájmů, protože jsem také doprovázející pracovnice.*“

S klíčovými pracovníci se setkává šest respondentek 1x za 2 měsíce, dvě respondentky se s klíčovou pracovnící setkávají dle potřeby. Pouze u jedné pěstounky došlo během výkonu PPPD ke změně klíčové pracovnice, a to ze strany DO. Žádná respondentka neuvédla, že by si na spolupráci se svojí klíčovou pracovnící přála něco změnit. Jsou s nimi velice spokojené. Při kontaktu dítěte s vlastní rodinou využívá všech osm respondentek. Při kontaktech je vždy přítomna klíčová pracovnice.

Podporu při povinném vzdělávání pěstounů využívá přes svoji DO pět z osmi oslovených respondentek. Zbýlé tři respondentky si zajišťují vzdělávání sami.

Nejvyužívanější formou vzdělávání je jednodenní šesti hodinové školení, které se koná čtyřikrát ročně. Tuto formu vzdělávání preferují čtyři respondentky. Tři respondentky jezdí na víkendové vzdělávací pobyty a jedna respondentka absolvovala roční kurz terapeutického rodičovství.

Seďm respondentek z osmi uvedlo, že mají možnost volby témat vzdělávání. Jako přínosná hodnotí témata čtyři respondentky, tři respondentky neshledávají témata vzdělávání příliš přínosná a jedna respondentka uvádí „*Ale jako jo, někdy je to zajímavé. Ted' jsme třeba měli o zdravé výživě s praktickou ukázkou, taky to bylo příjemný. Ne, že bych řekla wow, to jsem ještě neslyšela, ale nebylo to jako mimo, že si i pro sebe vezme člověk něco z toho.*“

V rámci odborné podpory využily psychologickou pomoc tři respondentky z osmi R1.6, R6.9 a R8.8. Pět respondentek uvedlo, že v případě, kdy by tuto pomoc potřebovaly využít, byla by pro ně tato podpora časově a místně dostupná. Tři respondentky, které tuto podporu nikdy nevyužily, nedokázaly dostupnost posoudit.

V oblasti pomoci se zajištěním péče o svěřené dítě žádná z respondentek nevyužila respitní péči. U respondentky R7.9 došlo k nepochopení otázky a její odpověď zněla takto „*Ne, nikdy. Víte co, my máme inteligentní kraj, kde oni mi minimálně těch 6 týdnů mezi tím přijetím dalšího dítěte prostě dají. Protože třeba na Vysočině vám nedají ani týden a hned vám dají další dítě. Což je podle mě úplně špatně a já nevím, kde je v zákoně ustanovená doba odpočinku. Na to, jak je pěstounů málo a nahání je a přitom je nechají takhle vyšťavit, tak já chápu potom, že s tím ty ženský seknou, že jo. To je za mě těžký mínus, tohle by se mělo napravit. To si tam někam napište.*“ Čtyři respondentky využily možnosti krátkodobé péče o svěřené dítě. Jednalo se o respondentky R1.6, R3.12, R4.8 a R8.3.

V rámci spolupráce s odborníky mají respondentky R2.2 a R7.9 výbornou zkušenost v oblasti spolupráce s OSPOD. Respondentky R1.6 a R4.8 mají různé zkušenosti s různými OSPOD. Respondentky R3.12 a R8.3 sdělily, že s OSPODy nemají nějaký závažný problém,

ale úřednice jsou příliš pomalé. Respondentka R8.3 dodala, že se setkala s nečinností a laxností OSPOD. Respondentka R6.9 má až jeden OSPOD dobré zkušenosti. Respondentka R5.2,5 uvedla „*Moc do jejich práce nevidím. Snad dělají, co mají.*“

Pět respondentek uvedlo, že má dobrou zkušenost se soudním systémem. Respondentka R8.3 ho hodnotí jako příliš pomalý. Respondentka R1.6 má s různými soudy různé zkušenosti a respondentka R4.8 nemá dobré zkušenosti, kdy udává především dlouhé čekací lhůty a jednání soudců ne v zájmu dítěte.

Šest respondentek by uvítalo, aby byla soudní řízení rychlejší. Respondentka R4.8 uvedla „*Aby kladé tři měsíce kontrolovali, zda je péče v PPPD stále nutná a nesvěřovala bych děti rozsudkem do PPPD.*“

Respondentka 8.3 by si přála „*Aby rychleji konali a jako nečekali pořád, jak se rozhodne matka, jestli se dostaví matka a tak. Furt se na něco čeká, je to strašný.*“ Respondentka R3.12 by uvítala, aby jí od soudu veškeré písemnosti chodily do datové schránky. Respondentka R5.2,5 neví, co by se mělo v soudním systému zlepšit. Spolupráci se zdravotnickými zařízeními hodnotí sedm respondentek dobře. Respondentky R9.9 a R7.9 mají poze výborné zkušenosti. S MŠ nemá žádnou zkušenost pět respondentek. Respondentky R6.9 a R7.9 mají dobré zkušenosti s MŠ. ZŠ nenavštěvovaly děti respondentek R2.2, R3.12, R4.8, R5,2,5, R7.9 a R8.3. Respondentky tak nemohou své zkušenosti se ZŠ vyhodnotit. Dobrou zkušenost má respondentka R1.6 a výborně hodnotí ZŠ respondentka R8.3.

Za výkon PPPD náleží pěstounům **finanční ohodnocení**. Šest respondentek je v současné době spokojeno s výší finančního ohodnocení. Spokojené nejsou dvě respondentky. Respondentka R1.6 uvedla, že „*Za takovou hodinovou mzdu by nikdo nepracoval.*“ Respondentka R8.3 také není spokojená s výší finančního ohodnocení. Uvádí, že jí hodně pomáhá možnost využívat pěstounský sklad, a tím něco ušetřit. Respondentka R3.12 sdělila, že je zároveň OSVČ. Respondentka R4.8 je zaměstnána na částečný úvazek v DO.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte je dostačující dle respondentek R3.12, R4.8, R5.2,5, R6.9 a R7.9. Respondentka R1.6 musí na potřeby dítěte připlácet. Respondentka R2.2 připlácí téměř každý měsíc v řádů tisíců korun. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte nestačí ani respondentce R8.3, která každému dítěti, které od nich odchází dá s sebou veškeré jeho věci.

Příspěvek při převzetí dítěte v současné době stačí sedmi respondentkám. Respondentka R8.3 uvedla, že jak kdy. Sedmi respondentkám chodí finanční prostředky včas a pravidelně. Respondentka R2.2 uvádí, že pravidelnost v platbách chybí.

Respondentkám také pomáhá využití materiální podpory. Tu využívá 5 respondentek. Respondentka R1.6 pořídila kočárek pro panenky přes svoji DO. Respondentky R3.12, R4.8, R5.2,5 a R8.3 využívají sklady pro pěstouny. Respondentky R2.2, R6.9 a R7.9 materiální podporu nevyužívají.

Za nejvýznamnější **nedostatek v systému podpory** přechodných pěstounů považuje respondentka R1.6 to, že je vše strašně zdlouhavé, respondentka R2.2 uvádí, že se jedná o nedostatečnou výši PnÚPD a dlouhé čekací lhůty na odborníky. Pro respondentku R3.12 to je chybějící proplácená fyzioterapie. Respondentka R4.8 spatřuje největší nedostatek v tom, že nevnímá, že je jako přechodná pěstounka partnerem v systému. Respondentky R5.2,5 a R6.9 uvedly, že je nic nenapadá. Respondentka R7.9 sdělila, že si nelze naplánovat dovolenou a respondentka R8.3 by si přála mít uzákoněnou délku dovolené a nedostatek spatřuje v tom, že je systém pomalý a na vše se strašně dlouho čeká.

Mezi podporu, která respondentkám v systému chybí patří u respondentky R7.9 péče o spolu posuzovanou osobu, u respondentky R4.8 je to resspit pro děti mladší 2 let, pokud jsou u přechodných pěstounů déle než rok. Respondentka R3.12 postrádá placenou fyzioterapii a respondentka R1.6 by uvítala možnost péče o dítě jinou osobou v případě nemoci pěstouna. Respondentkám R2.2, R5.2,5 a R8.3 žádná další podpora nechybí.

Závěrem respondentky R1.6, R3.12 a R5.2,5 uvedly, že je celý proces PPPD velmi pomalý a neustále se na něco čeká. Respondentky R2.2 a R4.8 závěrem nechtěly nic doplnit. Respondentka R6.9 je se stávajícím systémem podpory velmi spokojená.

Respondentka R7.9 by si přála, aby bylo pečováno i o jejího manžela, jako o spolu posuzující osobu.

Reforma systému by měla vycházet z autentických zkušeností pěstounů a být orientována na zajištění podpory odpovídající reálným podmínkám jejich práce. Teorie tak zachycuje dynamiku vztahu mezi pěstounem a systémem podpory a ukazuje, že právě kvalita tohoto vzájemného působení je rozhodujícím faktorem pro efektivitu a kontinuitu přechodné pěstounské péče.

Diskuze

Výsledky výzkumu ukázaly, že se spokojenost respondentek se soustavou podpůrných mechanismů, tvořící funkční podporu přechodným pěstounům, liší v jednotlivých podpůrných oblastech.

V oblasti doprovázení všech osm respondentek vyjádřilo vysokou spokojenost s doprovázením, které jim DO poskytují, což je v souladu s odbornou literaturou, která zdůrazňuje význam doprovázení pro úspěšný výkon PPPD.

Jaké zkušenosti mají pěstounky s klíčovými pracovníci?

Spolupráci se svými klíčovými pracovníci si všechny respondentky velmi chválí. Není nic, co by si přály změnit. Jak uvádí (Rychlík et al., 2018) je velmi důležité, aby si klíčový pracovník s přechodným pěstounem rozuměl a navzájem si důvěřovali. Respondentka R1.6 sdělila *„Moje klíčová pracovnice je úžasná osoba. Vzhledem k tomu, že nemám řidičskéj průkaz, v případech, kdy potřebuju odvézt k soudu nebo převzít dítě, mě vždycky ochotně odveze. Můžu se na ní kdykoliv a s jakymkoliv problémem obrátit. Pokud může, pomůže, pokud ne, alespoň mě vyslechne a udělá mi vrbu.“* a respondentka R5.2,5 uvedla že *„Spolupráce je výborná, zpočátku mne odstínila od veškerého jednání s úřady, teď mne nechá vyřídit si, na co se cítím. Je vždycky vstřícná a vím, že je na mé straně a poradí mi, když někde tápu. Jsem maximálně spokojená.“*

V jakých intervalech probíhají setkání pěstounek a jejich klíčových pracovníků?

Šest pěstounek se setkává s klíčovou pracovnící jednou za dva měsíce, tak, jak je stanoveno zákonem. Dvě pěstounky uvedly, že se stýkají i mimo zákonem stanovenou lhůtu, a to dle potřeby.

Pěstouni musí podporovat nebo alespoň umožnit kontakt s biologickou rodinou. Využívají při těchto kontaktech pomoc klíčových pracovníků? A jak často?

(Trnková, 2018) uvádí, že pěstouni mají právo žádat DO o asistované kontakty a právo na pomoc s výběrem místa, kde bude styk dětí s blízkými osobami probíhat. Všechny pěstounky využívají asistovaných kontaktů, při kterých je doprovází jejich klíčová pracovnice. Respondentka R7.9 sdělila, že podporu při kontaktu s biologickou rodinou využívá *„Velmi často, protože rodiče jsou většinou narkomani nebo alkoholici, tak velmi často jsou kontakty pod dohledem doprovodky a v prostorách doprovodky“*.

Pěstounka R5.2,5 vnímá doprovod své klíčové pracovnice u asistovaných kontaktů jako velmi důležitý a uvádí, že ho využívá často, kdy *„Hlavně zpočátku kontakty probíhají vždy za přítomnosti klíčové pracovnice – pro mne je to velice důležité. Mám jednak pocit jistoty a jednak dalšího člověka jako event. svědka a mohu si s ní posdílet, jak to vnímala ona atd.“*

Podle (Rychlík et.al, 2018) je doprovázení jednou z hlavních kompetencí klíčového pracovníka, kdy klíčový pracovník působí jako nárazník při průchodu emocí pěstounů a blízkých osob. Toto potvrzuje i výpověď respondentky R4.8, která uvedla že *„Moje klíčová pracovnice vždy zabezpečila vhodné místo a pokud jsem potřebovala, byla se mnou na setkání s rodinou. Dlouhodobě s rodinou komunikovala ona a přebírala na sebe jejich výkyvy v chování, pokud nastaly. Byla jsem ušetřena nálad rodiny svěřeného dítěte a vyhrožování z jejich strany. Pokud jsem s rodinou již komunikovala sama a nebylo to později dobré, po dohodě s klíčovou pracovnicí, jsme komunikaci se mnou ukončili a ona ji převzala zpět a vykomunikovala s nimi, že jejich jednání není vhodné. Tohle hodně pomohlo.“*

V oblasti povinného vzdělávání přechodných pěstounů (MPSV, 2025) uvádí, že další vzdělávání by mělo být pro pěstouny užitečné, mělo by posilovat jejich kompetence při péči o svěřené děti a mělo by aktuálně reagovat na potřeby pěstounů a dětí.

Považují pěstounky vzdělávání, které jim nabízí doprovázející organizace za přínosné? Jako přínosné, hodnotila vzdělávání, které respondentka plní přes svoji DO, respondentka R7.9. Ta uvedla *„Ale jako jo, někdy je to zajímavé. Teď jsme třeba měli o zdravé výživě s praktickou ukázkou, taky to bylo příjemný. Ne, že bych řekla wow, to jsem ještě neslyšela, ale nebylo to jako mimo, že si i pro sebe vezme člověk něco z toho.“*

Tři respondentky nepovažují vzdělávání, které plní přes DO za užitečné ani nijak přínosné. Pro respondentku R1.6 vzdělávání nebývá příliš přínosné, což dokazuje její sdělení *„Většinou ne, protože ty problémy, který se tam řešej, s téma se nesetkávám, ale aspoň si rozšiřuju okruh vědomostí.“* Témata si může volit sama, ale nevyužívá toho, jak sama uvádí *„Ano, mám. Já toho ale nevyužívám a přizpůsobuju se daným tématům. Stejně je to pro mě přehlídka ztraceného času.“*

Pro respondentku R2.2 jsou témata vzdělávání obecná a v případě problému se svěřeným dítětem se obrací vždy na odborníka.

Respondentka R6.9 nespatřuje v povinném vzdělávání velký přínos, kdy sděluje, že *„Není nic, co by nás tam jako vyloženě zajímalo. Staráme se o ně jako o svoje děti. Rodiče taky nepotřebujou chodit na semináře. Já si myslím, že kdybych něco potřebovala, tak si zavolám*

do Routy, ale jinak jako si myslím, že to takhle klapě. Zatím všichni říkají, že u nás se ty děti mají úplně božsky.“

Kladně hodnotí vzdělávání tři respondentky, ty si ho ale zajišťují sami podle svých potřeb a preferencí.

Respondentka R4.8 uvádí *„Když si je sama vyberu, je to pro mě přínosné. Dřív se mi stávalo, že se témata často opakovala a neměla pro mě tedy další význam. Vzdělávání si řeším po vlastní ose.“*

Zajímavým zjištěním bylo, že i přes to, že některé respondentky nejsou spokojené s přínosem vzdělávání, které plní přes DO, nenachází nic, co by si přály v podpoře vzdělávání DO změnit.

Jak uvádí (Pazlarová, 2016, s. 81) a (Rychlík et al., 2018) je kromě správného zvolení témat vzdělávání důležité nastavit i jeho formu, tak aby vyhovovala preferencím pěstounů. To se potvrdilo, jelikož nejoblíbenější formou vzdělávání je pro respondentky jednodenní šesti hodinové školení, které se koná čtyřikrát ročně.

Respondentka R4.8 kombinuje prezenční a online formu, což jí vyhovuje. Tři respondentky preferují víkendové vzdělávací pobyty. Respondentka R2.2 uvádí, že *„Jezdím na víkendové pobyty, a to hlavně kvůli úspoře času.“* Respondentka R5.2,5 využívá *„Víkendový pobyt pro křesťanské pěstouny. Je pro mne přínosné jak školení, tak sdílení zkušeností ostatních pěstounů.“*

Respondentka R3.12 absolvovala jako povinné vzdělávání roční kurz terapeutického rodičovství a uvádí *„Ted' jsem absolvovala roční školení terapeutického rodičovství, takže teď mám vlastně na dva roky...nebo loňskej rok a tenhle rok budu mít načerpané hodiny z toho. Mám to komplexní. Právě jsem si už jako říkala, že nechci furt jenom sdílet o tom, jak jsou úřady práce blbý a jak něco nefunguje a tak. Takže se trošku zaměříme na něco jinýho a zároveň tím, jak jsme začli už mít ty starší děti, že to teda nejsou už jenom čistě ty miminka, kde je víc ta ošetrovatelská péče než ta pedagogická, tak jsem si říkala, že mi to vlastně asi jako může pomoci v tom porozumění trošku větším dětem.“*

Pěstouni mají podle (Rychlík et al., 2018) minimálně jednou za půl roku nárok na odbornou podporu, která pěstounům a svěřeným dětem pomáhá při překonávání náročných životních situací. Využívají pěstounky této podpory a je pro ně dostupná?

Psychologickou podporu pro svěřené dítě využily celkem tři respondentky. Dvě respondentky ji potřebovaly pro svěřené dítě a respondentka R7.9 ji využila pro sebe *„Když*

jsem tamto postižený dítě odevzdala a než jsem tohodle našeho mimouška přijala, tak největší moje obava byla, abych nedostala novorozeného romského chlapečka. Nemám nic proti Romům, měla jsem romské děti, ale představa, že ho nikdo nebude chtít, já ho budu mít 4 roky a ve 4 letech ho za ručičku odvedu do děčáku je prostě pro mě nepřijatelná. A abychom si ho nechali, tak na to už jsme jako trošku staří. To sem si právě domluvila a řešila to jako s psychologem jako jednorázovou konzultaci.

DO podle (Pazlarová, 2016) tuto pomoc zajišťuje skrz vlastní nebo externí odborníky což potvrdila i respondentka R1.6 „*Pro dítě jsem využila jednou kontakt na psychologa, který mi dala doprovodná organizace. Jednalo se o posouzení zralosti dítěte pro školní docházku a jeho intelektu.*“

Respondentce R3.12 se však přes její DO nepodařilo odbornou podporu zajistit, kdy sdělila že „*Todle mi tam trošku v celém tom systému nějak jako hapruje i ve smyslu, že když jsme měli tu dvouletou holčičku, co u nás byla ten rok a půl, tak ona pak přecházela do ciziny a já jsem jako chtěla nějakou podporu při tom předávání, protože to je trošku něco jinýho a tak a jako vlastně se mi to nepodařilo sehnat nějakého psychologa, který by nám s tím pomohl, protože tam jsme se zase dostávali do takových jako střetů, že když jsem si našla psychologa, který tomu rozumí ohledně tý náhrady, aby to zase nebyl jenom někdo, kdo vůbec neví, o čem se baví, tak když jsem oslovila psycholožku, tak mi řekla, že ona má smlouvu s Dobrou rodinou a vzhledem k tomu, že nejsem v Dobré rodině, tak nemůže mi to poradenství k tomu dát a zároveň jiná psycholožka měla dohodu s Letním domem, ale vzhledem k tomu, že tam dělá supervizi, tak mi teda nemůže dělat toho psychologa, protože by byla ve střetu zájmu nebo co. Nějak jsem to teda vůbec nepobrala a tohleto mi teda přijde, že vůbec nefunguje moc jako celkově.*“

Přechodní pěstouni mají podle (MPSV, 2025) právo na zajištění celodenní péče o svěřené dítě v rozsahu alespoň 14 dnů za kalendářní rok, když je dítě starší 2 let a je na jejich rozhodnutí, zda ji využijí. Žádná z osmi respondentek tuto podporu nevyužila.

Respondentka R3.12 uvedla, že tento typ podpory nevyužila „*Protože to je pro děti nad 2 roky, a to jsme měli jen tu jednu a tam jsme to teda nevyužívali. A u těch menších to není. Takže respit ne.*“

Dále mohou využívat tzv. krátkodobou pomoc. Tuto podporu využila respondentka R1.6, kdy dítě hlídala po dobu pěti dnů jiná přechodná pěstounka. Respondentka R3.12, která využívá pomoci své matky, což uvedla ve své odpovědi takto „*Já mám svoji matku a oni s ní*

udělají smlouvu – dohodu a pak se to proplácí. Ale to taky teď proměnili nějak. Přejde mi to jako hodně zvláštní. Protože Vy ze zákona máte nárok na proplácení přesně tady toho hlídání v jasně daných případech, jako je lékař, úřady, soudy a tydlety věci. Ale oni mají teďko ve smlouvě, jako že to můžete využít do nějakých hodin denně a do nějakých částek za půl roku a mně to přijde hrozně zvláštní.“

Respondentka R4.8 využila tuto podporu za celou dobu poskytování PPPD pouze jednou a to, když byla s manželem předvolána k soudu. Respondentka R8.3 využívá krátkodobé pomoci pravidelně přes svoji DO. V rozhovoru uvedla že *„V podstatě, když mám soud nebo doktora, tak stačí Evičce jako zavolat a když byla krize, volala jsem na fyziio a už jsem neměla kam malýho dát, tak stačilo zavolat Evičce a Evička si ho vzala do dětskýho centra a jako hlídala mi ho, takže v tomhleto směru to jako funguje.“*

Přechodní pěstouni hrají důležitou roli v soudním systému a úzce spolupracují s odborníky a OSPOD. Jak pěstounky hodnotí vzájemnou spolupráci a cítí se být plnohodnotnými společníky v systému péče o dítě?

Respondentky téměř ve všech případech, až na jednu, vyjádřily nespokojenost se spoluprací, zejména kvůli zdoluhavým soudním řízením. Častým problémem je např. čekání na souhlas rodičů, kteří se nedostavují k jednání. To zdržuje proces a dětem mezitím ubíhá vzácný čas, který by mohly strávit s novou rodinou.

Respondentka R8.3 uvedla *„Soudní systém je pomalej. Je pomalej, jo ale víte co? Napřed se vymlouvalo na to, že byl covid, pak se hledali výmluvy na to, že válka s Ukrajinou, že je tady hrozně ukrajinských dětí, víte co? To hledal tydle výmluvy nejenom soudní systém, ale tydle výmluvy hledal i OSPOD. Ve finále strašně se to jako vleče a strašně je to jako u toho předešlýho chlapečka, kdy i OSPOD se jako chytal za hlavu, proč musí třikrát psát na soud, že matka nejeví zájem, že matka nemá zájem, že se nestýká, nijak neprojevila snahu... proč budeme pořád dokola řešit něco takovýho? Jedinej, kdo ten čas ztrácí, je to dítě. Kdyby mohla něco změnit, bylo by to „Aby rychleji konali a jako nečekali pořád, jak se rozhodne matka, jestli se dostaví matka a tak. Furt se na něco čeká, je to strašný.“*

Respondentka R2.2 reagovala obdobně, když uvedla, že *„Vše trochu déle trvá, bylo by fajn, kdyby soudci mysleli na to, že pečujeme o děti, které jdou do osvojení nebo dlouhodobé pěstounské péče a je pro ně důležité, aby se přechod uskutečnil co nejdřív“* a dlouhá soudní řízení se nelíbí ani respondentce R4.8 *„Hlídala bych si lhůty, aby opravdu každé tři měsíce kontrolovali, zda je péče v PPPD stále nutná a nesvěřovala bych děti rozsudkem do PPPD.“*

Někdy je to nutné a pro soudce pohodlné, ale ne vždy vhodné. Větší edukaci soudců, že dětem obecně utíká čas hrozně rychle a čas v PPPD nemá být zbytečně prodlužován. Každý měsíc navíc je třeba pro budoucí rodiče obzvláště osvojitele hrozně důležitý a mnohdy místo miminka dostávají do péče batole, které má svůj názor a umí i chodit.“

Při spolupráci s některými OSPOD respondentka R4.8 necítila partnerství. Uvádí že *„Každé ze svěřených dětí mělo jiný OSPOD a komunikace probíhala různým způsobem. Někdy jsme doma měli pocit, že jsme partneři a věděli jsme informace tzv. z první ruky a v jiných případech jsme byli ti poslední, co se něco dozvěděli, případně jsme informace museli sami zjišťovat.“*

Respondentka R1.6 nemá dobrou zkušenost s OSPOD při předávání dítěte do dlouhodobé PP *„Pracovnice byly milý, ochotný a vstřícný, ale podle mého názoru nebyly dost kompetentní. Tlačily na sílu, aby dítě šlo k pěstounce, ke který jít nechtělo. Chlapeček neměl k tý dlouhodobý pěstounce vztah, měl až averzi. Vždycky, když mělo dojít k setkání, měl psychosomatický problémy. OSPOD mi řekl, že je pro něj tahleta pěstounka vhodná a že je to lepší než dětskéj domov. My jsme našli i pěstouny z vlastní iniciativy, tuhleto informaci jsme OSPODu sdělili, aby to sdělil soudu, ale on to nepovažoval za podstatný.“* Je opravdu nutné, aby dítě bylo svěřeno za každou cenu do dlouhodobé pěstounské péče k někomu, ke komu si očividně nenašlo žádný vztah, ba naopak ho tyto násilné kontakty traumatizují? Nebyla by v případě, kdy se nenajde dlouhodobý pěstoun lepší variantou ústavní péče? A jak vlastně vypadají dnešní dětské domovy? To by mohly být otázky pro případný další výzkum.

Respondentka R3.12 se setkala s rozhodnutím sociální pracovnice OSPOD, dát dítě po propuštění z neonatologického oddělení ještě do kojeneckého ústavu na sledování, místo toho, aby šlo k přechodné pěstounce. To dokazuje její sdělení, *„Tak třeba ta minulá ospodačka mě ne úplně nadchla, právě tím, že ta holčička šla do toho kojeňáku. V té době já už byla volná a ona byla v nemocnici. Byla propuštěná a ospodačka se rozhodla, že je potřeba jí jako ještě hlídat, takže šla do toho kojeňáku na 3 týdny a pak teprve šla k nám. Takže ta během 7 týdnů toho jako taky hodně změnila, a to mi jako přijde, že už jsme trošku posunutý. Mohli by vědět, že jako tohle už ti přechodní zvládnou. Ale bohužel je to tam o těch lidech. Tak spíš tohle mě úplně jako štve. Pokud je dítě propuštěný z nemocnice, tak je schopný domácího ošetření. Jsou to úplně zbytečný přesuny.“*

Respondentka R8.3 je velmi znepokojená tím, že jí OSPOD už dopředu sděluje, že u ní dítě bude déle než jeden rok. Při rozhovoru uvedla *„Jako úplně se mi nelíbí, když vám OSPOD*

řekne, počítejte s tím, že to dítě budete mít víc jak 1 rok. A vy na ně koukáte a prostě jako, ne, nebudu ho mít dýl jak rok. Já jsem přechodnej pěstoun a není to v zájmu dítěte ani v mém zájmu to není, aby bylo se mnou dýl jak rok. Už ten rok je za mě jako dost hraniční. Samozřejmě jako to dítě se jako naváže a děláte mu jako další traumata, a to stejný jako nám, jako přechodňákům vzniknou traumata. Samozřejmě jako s každým dítětem odejde kus vás a prostě čím dýl se to prostě natahuje, tím je to horší. Za mě prostě ten rok je hraniční a pokud si tady OSPOD řekne no jako bude i dýl, tak ne. Máte daný zákonem, že máte rok.

Ono jde o to, že musíte souhlasit s tím, když máte dýl dítě. To není, že OSPOD řekne, budete ho mít dýl. Já třeba i u toho předešlýho chlapečka jsem na rovinu OSPODu řekla, že prostě ne a paní z OSPODu mi řekla, že to chápe. Tam sem si ho nechala dýl jenom proto, že se čekalo na soudní věci. Já nemám problém, když víte, že ten OSPOD funguje, že pro to dítě něco dělá. Ale čekat jako na boží smilování, že prostě vám stejně za rok a půl řeknou, no my sje stejně nikoho nesehnali, takže dítě půjde do dětského domova. Takže k čemu jako tohle všechno?

Víte, co myslím. Pro mě, když samozřejmě vidím, že se čeká nato, že naběhnou nějaký soudní vykonání a nějaký překlápění, dejme tomu, v tomhle směru já s tím nevidím vůbec žádný problém a nechám si to dítě dýl, protože už se tam na něčem pracuje, už se třeba s někým stýká, už se tam vážou vazby. Už je to něco jinýho, než když vlastně furt jenom čekáte a nevíte.

Mám takhle známý přechodňáky, který takhle měli v přechodný pěstounský péči přes 2 roky sourozence a ve finále stejně ty sourozenci skončili v dětském domově. Takže k čemu tohle všechno bylo, že přes 2 roky jako byli u přechodňáků? Jako úplně k ničemu a když to vememe z pohledu toho, tak za mě je spousta malejch dětí, který pomoc potřebujou a jsou bezprizorní. A je podle mě chyba jako v tom OSPODu, jako že nekoná, jo. Já jako chápu, že je jako taky něco váže, nějaký řád, jako tohle, ale je nečinnost a nečinnost, a to za mě jako hraje velkou roli.“ Je zajisté k zamyšlení, zda by dítě mělo u přechodných pěstounů setrávat déle, než jeden rok? Zda by nešel zrychlit celý proces tak, aby k tomu nemuselo docházet?

Ačkoliv by soudy v řízení o nezletilých dětech měly postupovat vždy bez zbytečných průtahů a tak, aby byla zajištěna práva a nejlepší zájmy dětí, bylo z výpovědí respondentek zjištěno, že soudní řízení bývají v praxi často velmi zdlouhavá, a to může ohrozit stabilitu a jistotu, kterou děti potřebují. Děti v PPPD se navazují na pečující osobu, utváří si s ní citovou vazbu a s ohledem na přechodnou povahu PPPD není v zájmu dětí, aby u pěstounů dlouhodobě setrávaly namísto toho, aby byly co nejdříve umístěny do nové, stabilní a láskyplné rodiny.

Proto je důležité, aby soudní řízení a další procesy související s pěstounskou péčí probíhaly co nejrychleji a nejefektivněji, aby bylo možné zajistit, že děti budou mít možnost vyrůstat v stabilním prostředí.

Finanční podporu vnímají pěstounky různě. Často slýcháváme, že to dělají „jen“ pro peníze. Jak tomu tedy je? A jak peněžní prostředky, které za svoji práci pěstounky dostávají, hodnotí?

S finanční podporou je většina respondentek spokojených. Některé mimo PPPD vykonávají i jinou výdělečnou činnost.

Podle (MPSV, 2021) je od roku 2022 odměna pěstouna navázána na minimální mzdu. Do té doby jejich odměna činila 20 000,-Kč hrubého. Respondentka R3.12, uvádí *„Já, když jsem jako celkově o tom uvažovala, o tý přechodce, tak to bylo 20.000 Kč hrubýho. Říkám, no, tak to mě v Praze neuživí. Ale právě v tom pořadu Máte slovo, jsem se dozvěděla, že k tomu můžete mít jiný práce a vzhledem k tomu, že já jsem OSVČ, tak jsem si říkala, že když to půjde, tak to budu kloubit všechno dohromady. Ono to jako šlo. Je to náročnější, ale v době toho roku 2013 vlastně odměna pěstouna byla dvou a půl násobek minimální mzdy a navyšovali nám to v roce 2022 myslim, kdy to zvedli na 1,8 minimální mzdy, ale aspoň to zvedli, protože my jsme vlasně těch 9 let jeli za těch 20.000 Kč hrubýho. Vim, že i spousta holek kolem roku 2017 skončily, protože nám sebrali i ten rodičák, jsme ještě k tomu mohly pobírat ten rodičovskej příspěvek, ale ten v roce 2017 přechodnejm pěstounům jako jedinejm sebrali. Takže ted' mi to přijde úplně v pohodě, jak nám to zvedli. Respondentka R4.8 sdělila „Rozhodně jsem spokojená, protože jsme začínali v době, kdy jsme dostávali 20 000,-Kč hrubého a příspěvek při převzetí jsme ještě neměli.“ Respondentka R6.9 vypověděla „No, ted' už trošku jo. Ale, když jsme začínali, tak jsem to spočítala na hodinu, tak jsme měli nějakých 19 Kč. Za to tady nikdo nedělá. Ted'ko je to nějakých 40 Kč, že jo. Ale prostě celkově už to vyjde jako docela dobře, jo. Ale dřív, když jste měla 15 000, tak to byl výsměch za 24/7 a ještě k tomu rok. To bylo jako neskutečný. Jenom na to pomyslim...Ted' už se to jako zvedlo, takže celková suma vypadá dobře.“ A respondentka R7.9 *Ale jo, ted'ka jak už ty prachy zvedli a navázali to na tu minimální mzdu, tak to už je fajn, to už se dá.“**

Respondentka R4.8 sdělila *„Rozhodně jsem spokojená, protože jsme začínali v době, kdy jsme dostávali 20 000 Kč hrubého a příspěvek při převzetí jsme ještě neměli.“*

Respondentky R1.6 a R8.3 a R8.3 se shodují, že finanční ohodnocení je nízké. Respondentka R1.6 uvádí *„Odměna by vzhledem k náročnosti mohla být vyšší, příspěvek na*

úhradu potřeb dítěte každopádně vyšší, nestačí na pokrytí potřeb. Za takovou hodinovou mzdu by nikdo nepracoval.“

Respondentce R2.2 odměna pěstouna postačuje, ale sdělila, že příspěvky na dítě jsou nízké „*Odměna pěstouna i příspěvek na úhradu potřeb dítěte jsou dostačující. Co ale není, tak příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Z tohoto příspěvku by mělo být dítě živeno, oblékáno, měl by uhradit zájmové aktivity dětí. Nyní mám v péči dítě alergické a jen strava z potravin, které může jíst, je velmi nákladná. Také kosmetika pro alergiky není vůbec levná (mýdlo, krém na tělo, prací prostředky i speciální neдрáždivé úklidové prostředky). Oblečení hradíme, kroužek pro batolata a když se k tomu sejdou výdaje za fyzioterapii (1x týdně 400), nová skla do brýlí (měnili jsme teď 3x) – vždy přes 5tisíc, tak je příspěvek na úhradu potřeb naprosto nedostatečný a podhodnocený. Péči o dítě tak velmi často doplácím ze svého platu.“*

Respondentka R8.3 uvádí, že je finanční podpora rozhodně nedostačující „*No mně rozhodně ne. Vy s tím děckem přece nebudete pořád sedět jenom doma na zahradě. Vy s nim pojedete tamdle na výlet, támdle na výlet, do ZOO na zvířátka. Protože když s nim budu sedět doma jako pecka, tak to mohl zůstat u matky, že jo? Jako rozumíte mi, že jo? Že ve finále, pokud s nim budu žít jako sociál a nedávat mu prostě pestrou stravu a nebude mít čistý pleny, tak to může potom teda zůstat u mámy a je to vniveč. Ten plat je mizerný na tu práci. Vy nemáte prostě volno, nejdete do práce a pak si nehodíte nohy na gauč, že jo. Děláte pořád. Nemáte dovolenou, nemáte nic. Sama onemocníte a ste v prdeli. V práci si vezmete neschopenku a vyležíte to, ale tady ne. Tady vám OSPOD řekne, že si to máte zařídit, jako když máte vlastní děti. Že si to máte zařídit v rámci rodiny. Jako jedete pořád. A abych byla úplně upřímná, potřeby, ty vám na ten měsíc nevyjdou, ani kdybyste chtěla. Prostě, když si vezmu jako mlíko, plíny... no jako kdybych s nim žila jako socka a nedala mu to, co to děcko potřebuje, tak možná bych nějakým způsobem asi vyšla. Když bych to jako hoooodně zkrouhla, tak bysme jako vyžili. Ale když tomu děcku chci dát ovoce, zeleninu, správnou stravu ne nějaký v akci jídlo... prostě to nevyjde a musíte to platit z té odměny. Jako třeba hračky, ty se ničí a já pořád kupuju nový. Ted' sem koupila dřevěný hračky, protože Honzík všechno zničí. Se přizpůsobujete tomu dítěti, tak to prostě je. Já jsem prostě taková, že když to dítě od nás odchází, tak já mu nabalim všechno, co chce. Oblečení, hračky, prostě všechno. Všechno, co koupim, to jim dám. Je to kolotoč. Já, když si vezmu, v čem mi Honzík přivezli, on měl růžový punčocháče a triko a boty o 2 čísla větší, jako rozumíte mi, to bylo strašný.“*

Peněžní prostředky chodí všem kromě jedné respondentky včas a pravidelně. Celkově lze tedy finanční podporu zhodnotit spíše pozitivně. Velmi kladně respondentky hodnotily navázání odměny pěstouna na minimální mzdu.

Pro pěstouny existují sklady, kde si mohou brát potřebnou výbavu na děti. Využívají respondentky těchto skladů? A pokud ano, které sklady to jsou?

Materiální podporu využilo pět respondentek. Respondentky R3.12, R4.8 a R5.2,5 navštěvují sklad pro pěstouny Charita hvězda ve Středoklukách. Respondentka R1.6 využila materiální podporu přes svoji DO a tři respondentky tuto podporu nevyužívají.

Respondentka R8.3 uvedla „*Jo, ty využívám stále a hojně 😊. Nejvíc teda využívám sklad v Mělníku. Ti dokonce teďka už jsou i jako organizace nějaká a dokonce to už pani jako předělala, protože doted' to dělala jako dobrovolník. A dneska jsem teda kontaktovala a ani upřímně nevím, je to nějaký skládek z Kyjova, to jsem si teda s paní dneska psala a zřejmě mi tam bude chtít nachystat balíček, ale nemám zatím žádnou zkušenost. Ale já jako od samýho počátku, kdy jsem se stala přechodným pěstounem, tak opravdu ten mělnickéj sklad, paní Hedvika opravdu funguje skvěle. Jí stačí opravdu napsat, že přebírám dítě, potřebujuj takovou a takovou velikost a prostě ona vám připraví, nachystá, přijedete si a prostě za mě jako fajn. Je to opravdu velká pomoc pro ty pěstouny. Víte co, ono jako mít nachystaný... Já mám jako věkovou hranici napsanou 0-6 a mít pro každý dítě jejich velikost je opravdu nereálný, co si budeme povídat. A prostě ten předešlej chlapeček měl 2,5 roku, byl sice menší, ale byl takovej oplácanej, takže tam ta velikost byla úplně jiná, než teďka prostě co mám úplně podvyživenýho malýho kluka. Takže jako za mě jako strašně fajn, když prostě tý Hedvice můžu zavolat a říct jí, Heduš nachystej mi 80ku oblečení, nemám nic a ona vám jako prostě dá 2 banánový krabice a vy jako prostě do toho začátku máte. Vy dostanete takový zvířátko, a to dítě z něj teprve děláte. Je to náročný fyzicky, psychicky a finančně ani nemluvě. Takže za mě, to, že můžu využít pěstounskej sklad je pro mě super bomba věc, protože na tom jako něco ušetříte.*“

Respondentka R7.9, která podpory nevyužila sdělila, že „*Když jsem začínala, tak ještě nic takovýho nebylo. Takže jelikož jsem se na to docela dost dlouho připravovala, jelikož jsme si nasedly s paní psychologkou z krajského úřadu, tak nám trvalo rok a půl, než mě schválili. Takže já jsem měla dost času. Oběhla jsem sekáče, hlavně na to miminko, protože jinak nic nevíte.*“

Sklady pro pěstouny jsou velmi užitečné, a to především pro začínající pěstouny nebo ty, kdo nemají možnost věci na přijaté děti uskladnit u sebe doma. Jak respondentky uváděly,

každé dítě je jiné s jinými tělesnými proporcemi a potřebami a možnost získat oblečení a potřeby pro děti ze skladu respondentky velmi ocenily.

V závěrečné fázi rozhovoru respondentky identifikovaly nedostatky, které v systému podpory spatřují a definovaly, jakou další pomoc nebo podporu by při výkonu PPPD přivítaly.

Nejvýraznějšími nedostatky, které respondentky v systému podpory uváděly jsou zdlouhavá soudní řízení a nemožnost si naplánovat dovolenou, jelikož délka dovolené není nikde stanovena.

Respondentka R7.9 sdělila *„Je blbý, že si nemůžete naplánovat dovolenou. Nám se teďka v květnu žení syn. Chlapečka jsme dostali v září s tím, že půjde do adopce a tak jsme si říkali, jo, to už bude pohoda, ale až ke konci května bude právně volnej. Ale domluvila jsem se s jednou pěstounkou, že mi ho pohlídá, abych si užila svatbu svého vlastního dítěte.“*

Respondentka R8.3 *„Určitě v dovolený. Nikde nemáte uzákoněnou dylku dovolený. Já jsem byla po těžkym covidu, bylo mi blbě, já lítala po doktorech, neurologie, věčně Hradec, prostě i s tím děckem a pani Voříšková mi dala jenom měsíc volno. A po tom měsíci já si vzala neschopenku, protože já sem si nelajsla v tom stavu, ve ketrym sem byla si vzít další dítě, jo. Protože s tím, se kterym sem byla, tak ten už věděl, už měl naučenej rytmus, už měl řád, už měl harmonogram a už sme to nějak zvládali, ale já jsem byla ve stavu, kdy sem lezla podél zdi. Mně se motala hlava, jako kdybych byla pořád permanentně vožralá, takže jako já jsem nebyla schopná jít za volant, já jsem nebyla schopná jít do obchodu, protože to u mě vyvolávalo okamžitě zvracení, takže já prostě věčně jezdila do Hradce na neurologii, že jo prostě, a tak a prostě šílenost. A do toho, když si vezmete, že by mělo jako přijít nějaký dítě nebo spíš nějaký zvířátko, tak to nejde, to neskloubíte. Takže ve finále jsem si jako vzala neschopenku a byla jsem 3 měsíce na neschopence.“*

A pak taky v tom, že se pořád na něco čeká a dokola se dává šance matkám, a přitom těm děckám plyne čas mezi prsty“

Podpora, která respondentkám v systému chybí a do budoucna by ji uvítaly, byla uvedena následující podpora.

Respondentce R1.6 chybí podpora v případě, že onemocní. PPPD vykonává sama, kdy se v jejím nejbližším okolí nenachází žádná osoba, která by se jí v případě, že onemocní o dítě

postarala. Tato respondentka sdělila „*Pokud pěstouna skolí běžná nemoc, je složité (i nemožné) zajistit péči pro dítě na 2-3 dny, když je pěstoun sám.*“

Za zamyšlení stojí výpověď respondentky R3.12, která by si přála, aby byla přechodným pěstounům proplácena fyzioterapie. Jak uvádí (Pazlarová, 2016), PPPD je poskytována především mladším dětem. Pěstouni často pečují o novorozence nebo velmi malé děti, které vyžadují nošení, chování, zvedání.

Respondentka R3.12 uvedla „*Chybí mi taková ta podpora, ať už psychologická nebo fyziio. Praha má vlastně nějaký fond Sociální nadační fond, z čehož já jsem měla částečně zaplacený to školení. Tam jsou podpory pro pěstounské rodiny a tak. A mají tam teda i psychologickou, že Vám můžou zaplatit, ale nemají tam třeba tu fyzioterapii.*“

Já, jak jsem měla těch X mimin, opravdu nosíte ty miminka, ležíte u nich, krmíte je a děláte to roky, tak si tu jednu stranu trošku přetížíte, takže já jsem jeden čas chodila jako na rehabilitace, protože se mi opravdu blokoval hrudník z toho věčného chování a tak.

A na to třeba podpory nejsou žádný. Jak mi proplatili to školení, tak asi třikrát se mě ptali v nějakým dotazníku, co bych si jako myslela, že by bylo dobrý. Tak sem právě psala, že by bylo dobrý, kdyby se jako proplácel nějaký fyzioterapeut, masáže, co já vim. Prostě takovou tu sebekéči. To ale bylo úplně marný. Takže když právě přišla ta dvouletá holčička, tak sem si říkala, že to není vlastně vůbec španý, protože chodí a když jí nosíte, tak se drží. Nehledě na to, že měla 11 kg, bylo to takový tintítko. Právě, když už mám teď dostat to větší dítě, tak si říkám, že vlastně v pohodě, že někam dojde a na procházce chodí. Je to jiný prostě.“

Zajímavá byla i výpověď respondentky R4.8, která sdělila „*Když překračujeme dobu delší než rok a u nás je to již potřetí, cítím větší únavu a vyčerpání, protože ten rok jedeme na plné obrátky a potřebovala bych nějaký odpočinek případně respit, na který většinou nemám nárok, protože pečuju o dítě mladší dvou let. Taky bych někdy potřebovala delší volno, než dostanu, ale s krajem se těžko domlouvá. Mohly by být třeba i zákonně nastavené limity a podmínky, na kterých se dá domluvit. Ne vždy to potřebuju, ale pokud je doba péče delší než rok, tak ano.“*

Otázkou tedy je, zda by nebylo vhodné respit po překročení roční péče o svěřené dítě zavést i u mladších dětí dvou let, jelikož péče přechodných pěstounů často bývá velmi náročná a intenzivní.

Respondentka R7.9 by ocenila, aby se i spolu posuzované osobě dostávala péče a podpora ze strany systému. Uvádí, že „*Chybí mi, že o mě je pečováno. Já mám 2x – 3x do roka*

s dalšíma přechodnejma pěstounkama, já nevím, kolik nás je, 3,4,5, podle toho, jak se sejdeme, jak kdo může, máme takový supervizní setkání. A já mám pocit, že by bylo dobrý, kdyby tam ten manžel mohl být. Protože já se vždycky těžko s děckem loučím, já ho s obavama předávám a on to všechno prožívá naprosto stejně, i když je to chlap, to je jedno. I s ním to hejbe. I on o ty děcka pečuje, i on o ně má strach i on k nim v noci vstává. Je mi jako 100% náhradou, ale on jakoby v tom systému nijak nefiguruje, hlavně co se týče péči o něho, což mi jako přijde... jako je fakt, že v té naší organizaci, kdybych si to domluvila, kdyby bylo potřeba, tak by se mu ten psycholog rozhodně asi taky věnoval. Ale jinak v tom systému jsou tihle lidi jako úplně mimo, což mi nepřijde jako úplně dobře.

Nejen pěstoun, ale i ti, kteří s ním sdílí společnou domácnost a život by měli být součástí podpory ze strany systému. PPPD není jen o pěstounovi a přijatém dítěti. Dotýká se celé rodiny a všem jejím členům by se mělo dostat potřebné pomoci a podpory, pokud ji potřebují.

Závěr

Diplomová práce na téma „Systém podpory pěstounů na přechodnou dobu v ČR“ se v teoretické části zabývala problematikou PPPD a podpůrnými mechanismy, souvisejícími s výkonem přechodné pěstounské péče.

Cílem výzkumu v praktické části bylo analyzovat současný systém podpory pěstounů na přechodnou dobu. Identifikovat jeho účinnost v jednotlivých oblastech podpory z pohledu samotných přechodných pěstounů a navrhnout konkrétní doporučení pro zlepšení systémové podpory v klíčových oblastech. Cíl výzkumu se podařilo naplnit.

Výzkum byl uskutečněn formou osmi polostrukturovaných rozhovorů s přechodnými pěstovnkami z Prahy, středočeského a olomouckého kraje. Bylo zkoumáno, do jaké míry současný systém podpory vyhovuje jejich požadavkům a jak může být zlepšen, aby lépe reflektoval jejich potřeby. Dále pak, jak pěstovnkám vyhovuje podpora poskytovaná v jednotlivých klíčových oblastech a zda v systému spatřují nějaké nedostatky.

Celkově byl systém podpory pro přechodné pěstouny hodnocen kladně.

Respondentky mají výborné zkušenosti se svými klíčovými doprovázejícími pracovníci. Cítí z jejich strany podporu a vědí, že se na ně mohou kdykoliv obrátit. Všechny pěstovnkou využívají podporu klíčových pracovníků při asistovaném kontaktu s biologickou rodinou dítěte.

Pěstovnkou se pravidelně vzdělávají. Vzdělávání absolvují přes své DO a ty, pro které již témata nejsou přínosná nebo se opakují si vzdělávání bez problému zajišťují sami. Jedna pěstovnkou absolvovala roční kurz terapeutického rodičovství s ohledem na to, že již nepečuje o úplně malé děti, ale specializuje se na děti starší.

V případech, kdy pěstovnkou potřebovaly zajistit psychologickou podporu, pomohla jim jejich DO. Pouze jedné pěstovnce se nepodařilo přes DO tuto podporu sehnat. Podpora pro ně byla časově i místně dostupná. Respit doposud nevyužila žádná z pěstovnek. Krátkodobou pomoc při péči o dítě využily čtyři pěstovnkou. Bylo to přes jejich DO nebo o dítě pečoval rodinný příslušník.

Z výši odměny pěstouna jsou pěstovnkou v současnosti spokojené. Pěstovnkou s delší praxí kladně hodnotí navázání odměny pěstouna na minimální mzdu. Tři pěstovnkou při výkonu PPPD pracují. Dvě jako OSVČ a jedna na částečný úvazek v DO. Na otázku, zda stačí příspěvek na úhradu potřeb dítěte byly jejich odpovědi různé. Více než polovina uvedla, že ano. Velkou roli hrálo i to, zda pěstovnkou pečují o dítě, které má zvláštní potřeby a také to, zda

využívají sklady pro pěstouny. Polovina z nich sklady pravidelně využívá. Některé pěstounky mají výbavu pro děti např. po svých vnoučatech a předešlých dětech, které měly v péči. Odměnu pěstouna dostávají vždy včas a pravidelně, pouze dvě pěstounky mají problém s pravidelným příchodem PnÚPD.

Spolupráci s OSPOD hodnotí pěstounky různě. Uváděly, že záleží na konkrétních OSPODech. S některými se jim spolupracuje dobře a s jinými nikoliv. Vždy záleželo na konkrétních sociálních pracovnících a jejich přístupu k práci. Jako největší problém všechny pěstounky uváděly zdlouhavá soudní řízení. Mají v péči často ty nejmenší děti. Některé mají jít do osvojení a není v zájmu dítěte, aby bylo u přechodných pěstounů přes rok a déle.

Závěrem pěstounky uváděly, jakou podporu by v praxi ještě ocenily. Jednalo se např. o placené fyzioterapie. Pěstounky často děti nosí, chovají, zvedají a při dlouhodobém výkonu PPPD to má vliv na jejich zdraví. Také by si přály uzákonit minimální rámec dovolené a jedna pěstounka uváděla, že by si po delším výkonu PPPD přála respit i u dítěte, které je mladší dvou let, jelikož po roce už cítí velkou únavu.

Velmi zajímavým přáním a možným návrhem pro zlepšení systému podpory je, aby bylo pečováno i o osoby, které se na PPPD podílí. Pěstounka uváděla, že jí moc pomáhá její manžel a že ho výkon PPPD velmi ovlivňuje, ale není nijak systémově ošetřený, jelikož není pěstoun.

Limitem výzkumu může být malý vzorek respondentek. Přesto byly získány cenné informace o zkušenostech přechodných pěstounek se stávajícím systémem podpory v ČR a navrhnutá další témata podpory, která vychází z praxe, kterou pěstounky mají.

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje:

ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5148-1.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 978-80-246-0139-7.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody, teorie a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HUGHES, Daniel. *Budování citového pouta: Jak probouzet lásku v hluboce traumatizovaných dětech*. Praha: institut fyziologické socializace, 2017. ISBN 978-80-270-2838-2.

GABRIEL, Zbyněk. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 9788024717883.

KUKLA, L. et al. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 9788027192236.

LANGMEIER, J. a MATĚJÍČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2023. ISBN 978-80-246-5661-8.

MACELA, Miloslav. *Krátkodobá pěstounská péče: historie, praxe, perspektivy*. Brno: Sdružení pěstounských rodin, 2019. ISBN 978-80-270-5530-2.

MICHALOWSKI, G. *FASD – eine Herausforderung!17. FASD Fachtagung in Osnabrück*. Německo: Verlag Dashöfer 2016. ISBN 978-3-8248-1201-1.

MÍŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polo-strukturovaný rozhovor*. Praha: SLON, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2.

MYDLÍKOVÁ, E. at al., *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1834-0.

PAZLAROVÁ, Hana. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1020-7.

PEMOVÁ, T. a PTÁČEK, R. *Zanedbávání dětí*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5695-0.

RYCHLIK, Daniel et al. *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2018. ISBN 978-80-907053-2-6.

SYCHROVÁ, Adriana. *Pedagogické aspekty náhradní rodinné péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015. ISBN 978-80-7395-955-5.

ŠVARÍČEK, R a ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TRNKOVÁ, Lucie. *Náhradní péče o dítě*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-864-3.

VÁGNEROVÁ, M. a LISÁ, L. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

VILÉMOVÁ, H., BALÁŠOVÁ, A. a JURÁSKOVÁ, H. *Most do bezpečí aneb pěstounská péče na přechodnou dobu zblízka*. Kelč: Vlastovky, 2022. ISBN 978-80-11-01645-6.

Internetové zdroje:

BARABASCHOVÁ, K. et al., 2014. *Metodické doporučení k pěstounské péči na přechodnou dobu v rámci Moravskoslezského kraje* [online]. Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor sociální věci. Dostupné z: https://www.msk.cz/assets/urad/povinne_informace/metodicke-doporuceni-k-pppd-v-msk.pdf [cit. 13.2.2025]

BUBLEOVÁ, Věduna, FRANTÍKOVÁ, Jana, VYSKOČIL, Filip, VÁVROVÁ, Alena a POKORNÁ, Pavla, 2013. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka* [online]. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/vzdelavani> [cit. 5.2.2025]

BUDINPESTOUN, 2025. *Statistiky: aktuální data o pěstounské péči na přechodnou dobu* [online]. Budinpestoun. Dostupné z: <https://www.budinpestoun.cz/web/cz/statistiky> [cit. 15.2.2025]

ČESKÁ RADA DĚTÍ A MLÁDEŽE, 2025. *Úmluva o právech dítěte* [online]. Česká rada dětí a mládeže. Dostupné z: <https://www.crdm.cz/download/umluva.pdf> [cit. 17.2.2025]

DOBRÁ RODINA, 2023. *Přechodná pěstounská péče z blízka aneb, co byste měli vědět, než se rozhodnete stát přechodnými pěstouny* [online]. Dobrá rodina. Dostupné z: <https://dobrarodina.cz/wp-content/uploads/pppd> [cit. 6.2.2025]

DOBRÁ RODINA, 2025. *Přípravy a psychologické posouzení v dobré rodině* [online]. Dobrá rodina. Dostupné z: <https://dobrarodina.cz/pro-zajemce/co-jsou-pripravy-na-pestounstvi-a-jak-probihaji> [cit. 9.2.2025]

DOBRÁ RODINA, 2025. *Sklady pro pěstouny* [online]. Dobrá rodina. Dostupné z: <https://dobrarodina.cz/pro-klienty> [cit. 20.2.2025]

CHARITA HVĚZDA, 2020. *Pěstounský sklad* [online]. Dostupné z: <https://charitahvezda.cz/centrum-nahradnich-rodin/pestounsky-sklad> [cit. 2.4.2025]

JIHOMORAVSKÝ KRAJ, 2022. *Metodická příručka náhradní rodinné péče: Pěstounská péče na přechodnou dobu* [online]. Jihomoravský kraj. Dostupné z: https://spo-jmk.cz/webfiles/metodicka_prirucka_pppd.pdf [cit. 16.2.2025]

MĚSTO IVANČICE, 2025. *Formulář příloha k žádosti o zařazení do evidence žadatelů*. [online]. Město Ivančice. Dostupné z: <https://ivancice.cz/wpcontent/uploads/2024/02/NRP24-Priloha-k-zadosti-o-zarazeni-do-evidence-zadatelu> [cit. 7.2.2025]

MHMP, 2022. *Metodické doporučení k pěstounské péči na přechodnou dobu* [online]. Magistrát hl. m. Prahy. Dostupné z: https://praha.eu/documents/d/socialni/metodicke_doporuceni_mhmp_k_pppd_2918018 [cit. 7.3.2025]

MPSV, 2009. *Metodické doporučení MPSV č. 6/2009 k pěstounské péči na přechodnou dobu* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-6.pdf/df1f49d1-2cd0-d11a-ca6e-f698920f3114 [cit. 13.2.2025]

MPSV, 2009. *Metodické doporučení MPSV č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/637489/2016_11260_priloha [cit. 8.2.2025]

MPSV, 2013. *Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: <https://www.knihovnanrp.cz/wp-content/uploads/2017/03/informace-o->

postupech-spojonych-s-umistovanim-deti-do-pestounske-pece-na-prechodnou-d.pdf [cit. 18.2.2025]

MPSV, 2021. *Novela zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD a souvisejících předpisů (zákon č. 363/2021 Sb.): náhradní rodinná péče* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Prezentace_novela_Nahradni+rodinna+pece.pdf/c9d34b0f-ef9d-9ea8-a97c-ccc808a26895 [cit. 8.2.2025]

MPSV, 2023. *Formy náhradní rodinné péče* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/vyhledavani> [cit. 6.2.2025]

MPSV, 2025. *Příspěvek při převzetí dítěte* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-pri-prevzeti-ditete> [cit. 16.2.2025]

MPSV, 2025. *Doprovázení pěstounů, dohody o výkonu pěstounské péče* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/doprovazeni-pestounu-dohody-o-vykonu-pestounske-pece> [cit. 18.2.2025]

MPSV, 2025. *Doprovázení pěstounů, dohody o výkonu pěstounské péče* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/doprovazeni-pestounu-dohody-o-vykonu-pestounske-pece#PoPoOs> [cit. 19.2.2025]

NADAČNÍ FOND J&T, 2015. *Praktický průvodce doprovázením pěstounské péče* [online]. Praha: Nadační fond J&T. Dostupné z: <https://www.knihovnanrp.cz/wp-content/uploads/2017/03/publikace-190.pdf> [cit. 18.2.2025]

PRIDE-CZ, nedatováno. *O PRIDE* [online]. Dostupné z: <https://www.pride-cz.com/o-pride> [cit. 9.2.2025]

RODINNÁ SÍŤ, nedatováno. *Sklady pro pěstouny* [online]. Dostupné z: https://www.rodinnasit.cz/?s=sklad&ct_post_type=post%3Apage%3Adobrovolnicka-pomoc%3Afinanci-pomoc%3Aze-sveta-nrp%3Avychova-a-pece%3Apribehy-rodin%3Apodcast [cit. 9.4.2025]

RPP, nedatováno. *§ 27a Evidence osob, které mohou vykonávat PPPD* [online]. Dostupné z: <https://www.rpp.cz/inpage/27a-evidence-osob-ktere-mohou-vykonavat-pppd>

ÚŘAD PRÁCE, 2025. *Dávky pěstounské péče* [online]. Úřad práce ČR. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/odmena-pestouna1> [cit. 16.2.2025]

ÚŘAD PRÁCE, 2025. *Dávky pěstounské péče* [online]. Úřad práce ČR. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/prispevek-na-uhradu-potreb-ditete1> [cit. 16.2.2025]

ZÁKON č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359/zneni-20250101?text=Odborn%C3%A9%20posouzen%C3%AD%20pro%20zprost%C5%99edkov%C3%A1n%C3%AD%20osvojen%C3%AD%20a%20p%C4%9Bstounsk%C3%A9%20p%C3%A9%20C3%A9%20C4%8De> [cit. 13.2.2025]

ZÁKON č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359/zneni-20250101?text=Krajsk%C3%BD%20%C3%BA%C5%99ad%20vede%20pro%20%C3%BA%C4%8Dely%20zprost%C5%99edkov%C3%A1n%C3%AD%20osvojen%C3%AD%20nebo%20p%C4%9Bstounsk%C3%A9%20p%C3%A9%20C3%A9%20C4%8De%20evidenci> [cit. 10.2.2025]

ZÁKON č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů [online]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359/zneni-20250101?text=2\)%20Osoba%20pe%C4%8Duj%C3%ADc%C3%AD%20a%20osoba%20v%20evidenci%20m%C3%A1%20v%20rozsahu%20a%20za%20podm%C3%A2nek%20uveden%C3%BDch%20v%20dohod%C4%9B](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359/zneni-20250101?text=2)%20Osoba%20pe%C4%8Duj%C3%ADc%C3%AD%20a%20osoba%20v%20evidenci%20m%C3%A1%20v%20rozsahu%20a%20za%20podm%C3%A2nek%20uveden%C3%BDch%20v%20dohod%C4%9B) [cit. 16.2.2025]

Přílohy

Příloha č. I Informovaný souhlas

Informovaný souhlas týkající se diplomové práce na téma: „Systém podpory pěstounů na přechodnou dobu v ČR“

Byl/a jste požádán/a o spolupráci k rozhovoru, za účelem získání dat a informací pro potřeby zpracování diplomové práce na HUSITSKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTĚ UK.

Důraz je kladen na:

1. Anonymitu respondentů – v přepisech rozhovorů atp. budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.

2. Mlčenlivost studentky ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že se získanými daty a informacemi budu pracovat výhradně já).

3. Jako respondent/respondentka máte právo kdykoli odstoupit od výše uvedené spolupráce.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší spoluprací v bodech výše uvedených.

Udělují souhlas s mou spoluprací/účastí ve výše uvedeném smyslu.

Podpis respondenta/tky:

V..... dne

Abstrakt

Diplomová práce na téma „Systém podpory pěstounů na přechodnou dobu v ČR“ se zaměřuje na problematiku pěstounské péče na přechodnou dobu. Cílem práce je analyzovat současný systém podpory pěstounů na přechodnou dobu a identifikovat jeho účinnost v jednotlivých oblastech podpory z pohledu samotných přechodných pěstounů.

Teoretická část práce se zabývá pěstounskou péčí na přechodnou dobu, její historií, procesem zprostředkování a průběhem. Dále se věnuje profesionálním pěstounům a podporou, která jim je poskytována.

V praktické části se výzkum pomocí analýzy polostrukturovaných rozhovorů s přechodnými pěstouny zaměřuje na zmapování existujících podpůrných mechanismů, určení prioritních oblastí, ve kterých přechodní pěstouni podporu nejvíce potřebují, a vyhodnocení jejich spokojenosti s poskytovanými službami.

Z výsledků práce vyplývá, že současný systém podpory pro přechodné pěstounky je převážně vyhovující, avšak existují oblasti, které vyžadují zlepšení. Přechodné pěstounky uvedly, že jsou nespokojené s délkou procesu odchodu dětí do následné péče, chybějící legislativou upravující minimální délku dovolené a nedostatečnou podporou pro blízké osoby zapojené do přechodné pěstounské péče. Na základě těchto zjištění doporučujeme další rozvoj systému podpory s ohledem na specifické potřeby přechodných pěstounů.

Abstract

The diploma thesis on the topic "The system of support for foster parents for a temporary period in the Czech Republic" focuses on the issue of foster care for a temporary period. The aim of the thesis is to analyse the current system of support for temporary foster carers and to identify its effectiveness in different areas of support from the perspective of the temporary foster carers themselves.

The theoretical part of the thesis deals with transitional foster care, its history, mediation process and course. It also looks at professional foster carers and the support they receive.

In the practical part, the research focuses on mapping the existing support mechanisms, identifying priority areas where transitional foster carers need support most and assessing their satisfaction with the services provided, through the analysis of semi-structured interviews with transitional foster carers.

The results of the work show that the current system of support for transient foster carers is largely satisfactory, but there are areas that need improvement. Transitional foster carers indicated that they were dissatisfied with the length of the process of leaving their children to go into aftercare, the lack of legislation governing minimum length of leave and the lack of support for loved ones involved in transitional foster care. On the basis of these findings, we recommend further development of the support system with regard to the specific needs of transitional foster carers.